

Siyasal Vakfı Bülteni

Yıl:17, Sayı:25, Mart 2009

Sahibi:
Siyasal Vakfı
Yönetim Kurulu Adına
Dr. Fahri SOLAK

...

Genel Koordinatör
Seyit Ahmet IŞKIN

...

Katkıda Bulunanlar
Sebahattin KAPLAN
Sezai KAYA
Ömer KURU
Bünyamin KORKMAZ
Erdal ŞERİFOĞLU

...

Teknik Hazırlık
Uygun Matbaacılık Ltd. Şti.
Tel: 0212 451 65 11

...

Grafik-Tasarım
Selahattin Göksu
Tel: 0212 266 43 37

...

Adres
Siyasal Vakfı
Kalenderhane Mah. Darülelhan Sok. No:
8 Vezneciler /İSTANBUL
Tel: (0 212) 511 32 20-21
Faks: (0 212) 513 88 38
(0 212) 521 25 77
Ankara

...

Mustafa Ak
Meşrutiyet Cad. 9/7 Kızılay/Ankara
Tel: (0 312) 425 36 34

...

e-mail
siyasal@siyasalvakfi.org

...

Web
www.siyasalvakfi.org

...

*Siyasal Vakfı Bülteni ücretsizdir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayımlanan
yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.*

Saygıdeğer Mensuplarımız,

Merhum Cahit ZARİFOĞLU'nun 27 yıl önce kaleme aldığı "Daralan Vakitler" şiirindeki o acı tabloyla girdik 2009 yılına. 1982 yılında İsrail Lübnan'ı işgal etmiş ve 16-18 Eylül tarihleri arasında Sabra ve Şatilla kamplarında en az 3.500 masum Filistinliyi katletmişti. Yıl 2009 ve yine İsrail.. Gazze'de 22 gün içinde, tüm dünyanın gözleri önünde, kadın ve çocuklardan oluşan 1.300'den fazla masum Filistinli İsrail askerleri tarafından katedildi.

Bu insanlık ayıbı karşısında yüreğimizdeki sese Ustad Sezai KARAKOÇ'un aşağıdaki ifadeleri tercüman oluyor.

"Onlar sanıyorlar ki,
biz sussak mesele kalmayacak.
Halbuki biz sussak, tarih susmayacak..
Tarih sussa, hakikat susmayacak.
Onlar sanıyorlar ki,
Bizden kurtulsalar mesele kalmayacak.
Halbuki bizden kurtulsalar,
vicdan azabından kurtulamayacaklar.
Vicdan azabından kurtulsalar,
tarihin azabından kurtulamayacaklar.
Tarihin azabından kurtulsalar,
Allah'ın gazabından kurtulamayacaklar."
Sezai KARAKOÇ

Bültenimizin 25'inci sayısının ilk bölümünü Gazze katliamına ayırdık. İlerleyen bölümlerde her sayıda olduğu gibi Vakıftan Haberler, Camiamızdan, Ekonomi, Araştırma Notları, Yöneticinin Köşesi ve Sanal Dünya bölümlerimizi bulabilirsiniz. Mensuplarımızın yayımlanmış kitaplarının tanıtımının yapıldığı Kitap Tanıtımı bölümüne mümkün olduğu sürece bu sayımızdan itibaren yer vereceğiz. İlerleyen sayılarımızda Kitap Tanıtımı bölümünde yer vermek için, siz saygıdeğer mensuplarımızdan yayımlanmış kitaplarınızı Vakıf Kütüphanemize göndermenizi bekliyoruz.

Bültenimizin yayıma hazırlandığı günlerde Fakültemiz 1987 dönemi mezunu Vakıf mensubumuz Tokat Vali Yardımcısı Hüseyin AVCI'yı geçirdiği kalp krizi sonucu, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Muhsin YAZICIOĞLU ve arkadaşlarını ise elim bir kaza sonucu kaybettik. Merhumlara Allah (cc)'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı ve sabırlar diliyoruz.

Bir sonraki sayımızda, sağlık ve esenlik içinde kavuşmak temennisi ile selamlarımızı sunuyoruz.

S. Ahmet IŞKIN
Genel Sekreter

ÖFKELİLER

Ey Gazze'nin öğrencileri...
Öğretin bize bildiklerinizden bazılarını
Unuttuk biz.
Öğretin bize
Çocukların elinde nasıl elmasa dönüşür taş
Bir çocuk bisikleti nasıl mayın olur
Ve saçlarının kurdela'sı bir tuzak...
Bir emzik nasıl bıçağa dönüşür?
Kuşatıldığı zaman...
Ey Gazze'nin öğrencileri...
Önemsemeyin yayınlarımızı ve dinlemeyin bizi
Vurun... Vurun tüm gücünüzle
Koruyun kararlılığınızı
Biz hesap ehliyiz.
Siz devam edin savaşmaya...

Terk edin bizi
Biz asker kaçaklarıyız.
Getirin iplerinizi
Asın bizi
Biz mezarsız ölüleriz.
Gözleri yaşarmayan yetimler...

Çıkmadık deliklerimizden
Ve sizden yedi başlı ejderhayla savaşmanızı istedik
Bin yıl küçüldük önünüzde
Siz bir ay içinde yüzyıllarca büyürken...

Ey Gazze'nin öğrencileri...
Yazdıklarımızı ciddiye almayın
Bizi okumayın
Öğretin bize toprağa tutunma sanatını
Mesih'i mahzun bırakmayın...

Ey sevgili küçükler, selâm olsun size
Dönüştürsün Allah günlerinizi yasemine
Bu harap diyarın yarıklarından doğdunuz
Ve yaralarımıza nesrinler ektiniz
Defter ve mürekkep devrimidir bu
Kalın; dudaklarda bir ezgi olarak
Gönderin üzerimize kahramanlık ve zafer yağmurlarını
Yıkayın günahlarımızı
Bizi arındırın
Ve zeytinler toplamaya hazırlanın...

Bu yahudi asrı yalnızca bir vehim,
Mutlaka çökecek "yakında".

Nizar KABBANİ

(Suriyeli Çağdaş Arap Şairi, ölümü 1998)
Türkçesi: **Kemal Yüksel** (1986 Mezunu)

DARALAN VAKİTLER

Yanakları saçları gözleri yanmış
 Zehirli gaz bombaları
 Yılan gibi sokmuş yalamış gövdelerini
 Ağzları, küçücük dilleri yanmış
 Bütün Beyrut sapsarı kalmış
 Sanki ağlamak imkansız
 Başları
 Paletlerle ezilmiş babaları
 Yahudi doğramış analarını
 Binlerce çocuk topların betonların altında
 Beyrutun gözyaşları şimdi
 Kudüsün yanbaşıında
 Müslümanlarsa uzakta
 Sanki başka
 Gelinmez bir dünyada
 Acın bir vadi
 Zehirli çiçekler bir ova gibi karşımda
 Gözüm baksın sadece
 Ayrıntıları
 Kıvrılıp kırılmış bilekleri
 Kemikten yakılmış etleri
 Kuma serilmiş cesetleri
 Büyük ajansların yaydığı resimleri
 Bir seyirci gibi görsün dursun
 Bir kadın gibi ağlasın..
 Beyrut yengeç kiskacında
 Çoğu müslüman kafir yanında
 Yaslanmış yastıklara sonunu beklerler filmin
 Sen filistin hokkaları doldur kanla
 Şairler eğer ahın varken
 Uzanırlarsa tomurcuklara güllere
 Herbiri kanlı bir ateş gibi korku
 Bir azar bir şamar olsun

Filistin sen işine bak kar toprağını
 Yoğur gazabını yaradın..
 Bu ateş bulutu hangi kavmin üzerinde
 Çam ormanlarının salınışında
 Kuşların cıvıdayışında
 Otların serin tenlerinde
 Eğer varsan bakıp görmeye
 Şeffaf perdenin az ötesini
 Bir ateş bulutu var en bildik yerde
 En emin yerde
 Ve bak asıl ölen yaylalar villalar tok karınlar
 Hissiz dudaklar gayretsiz kalpler
 Asla değil kavruk çölde yatan kadavralar
 Farzet körsün olabilir
 Elele tut
 Taş al ve at
 Kafiri bulur
 Hani ceylanların
 Hani cihat marşın
 Bir yumruk harbinden nasıl kaçtın
 En arka safta bile kalmadın
 Cengi attın dünyaya daldın
 Tezeğe konan sinekler gibi
 Dönüyor burgaç
 Dünya üstten yanlardan daralıyor
 Ovalardan
 Dar geçitlere sürülen sığırlar gibi
 Bir gün ister istemez
 Karşısında olacaksın kaçtıklarının
 Dua et
 O gün henüz mahşer olmasın

(Cahit ZARİFOĞLU 1940-1987)

Bürokrasi Sempozyumu Gerçekleştirildi

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin 30. kuruluş yıldönümü etkinlikleri çerçevesinde Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin Siyasal Vakfı ile beraber organize ettiği "Osmanlı-Türk Bürokrasisinde düzen ve değişim" konulu uluslararası sempozyum 12 Mart Perşembe günü İÜ Rektörü Prof. Dr. Yunus Söylet'in de katıldığı açılış paneli ile başladı.

İÜ Rektörü Prof. Dr. Yunus Söylet'ten önce söz alarak açılış konuşmasını yapan Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Naz Çavuşoğlu genç Siyasalın tarihinden ve gelişme evresinde yaşadığı bürokratik sıkıntılardan bahsettikten sonra uluslararası sempozyum ile ilgili bilgiler verdi.

İstanbul Üniversitesi Rektörü Yunus Söylet, "Tartışmaların sonuçları, Türkiye'de hukuk devleti ve demokrasinin güçlendirilmesine yönelik olarak, yasalardan, bu uygulamalardan kaynaklanan birçok sorunun çözümüne katkı sağlayacak çözüm önerilerini, yasa koruyucu ve uygulayıcıların dikkatine sunabilir." dedi.

"Filistin Dayanışma Platformu" Kuruldu

Siyasal Vakfı'nın da icra kurulu üyesi olduğu Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı öncülüğünde "Filistin Dayanışma Platformu" kuruldu.

TGTV, Kasım 2007'de 60 ülkeden 2500 temsilcinin katıldığı, tarihi "İstanbul Kudüs Buluşması" ile Filistin Halkının uluslararası ölçekte seslerini duyurmaları için İstanbul'da bir program organize etmiş, yine Kasım 2008'de uluslararası nitelikte ki, 68 ülkeden 6000 temsilcinin katılımıyla gerçekleşen "Suriye Kudüs Buluşması'nın" da altyapı çalışmasını yürütmüştü.

Prof. Dr. Yunus Söylet'in konuşmalarından sonra Prof. Dr. İlhan Özay'ın Moderatörlüğünde başlayan açılış panelinde; Galatasaray Üniversitesi'nden Prof. Dr. İlber Ortaylı, İtalya Siena Üniversitesi'nden Prof. Dr. Bernardo Giorgio Mattarelli ve OECD-SIGMA'dan Francisco Cardona sunumlarını gerçekleştirdiler.

Tarihçi İlber Ortaylı, "Şurası bir gerçektir; 20'nci yüzyılın bürokrati, 19'uncu, 18'inci yüzyıl bürokratından hem kültür, hem beceri, hem de yaratıcılık yönünden çok daha geridedir. Günümüz Anglosakson dünyasındaki bürokrasinin konumuna baktığınız zaman bunu görürsünüz, hala Amerikan bürokrasi "İngiltere Ana" bürokratından istifade etmekteydi." diye konuştu.

Sempozyumun devam ettiği 2 gün süresince farklı salonlarda yüzün üzerinde akademisyenin katıldığı 5 farklı çalıştay gerçekleştirildi.

Kudüs Buluşmasından sonra TGTV Filistin'i hiç gündeminden düşürmemiş ve çalışmalarını genişletme kararı almıştır. TGTV, Filistin Sorununun uluslararası arenada Türkiye adına temsilinin yapılması için, uzun soluklu ve uzman

çalışmaları ile oluşturulan projelerin uygulandığı bir platform kurulmasını gündeme alınmıştır. Kurucu genel kurul "Filistin Dayanışma Platformu" kurulması için TGTV icra kuruluna yetki verilmesine karar vermiş, 24 Ocak 2009 tarihli "Filistin Dayanışma Platformu" genel kurul toplantısı sonunda, platform başkanlığına Erol Yarar seçilmiş ve Siyasal Vakfı platform icra kurulunda yer almıştır.

İslam Dünyası Sivil Toplum Kuruluşları Fas'ta Buluştu

İslam Dünyası STK'ları Birliği (İDSB) Türkiye ve diğer ülkelerdeki üye kuruluş temsilcileri ve çeşitli katılımcılar ile birlikte "6. Konsey Toplantısını" gerçekleştirmek ve çeşitli temaslarda bulunmak üzere Fas'ta buluştu. Türkiye adına toplantıya katılan heyette yer alan Siyasal Vakfı'nı Yönetim Kurulu Başkanımız Fahri SOLAK temsil etti.

Şimdiye kadar Jakarta (Endonezya), Hartum (Sudan), Rotterdam (Hollanda), Addis Ababa (Etiyopya) ve Kuveyt'te 5 konsey toplantısı yapan İDSB 6. konsey toplantısını Fas'ta gerçekleştirdi. 2008 yılı faaliyetlerinin değerlendirildiği, 2009 yılı yeni faaliyet program taslağının ve komisyon çalışmalarının ele alındığı konsey toplantısında aynı zamanda Filistin ve Darfur meselesi de geniş katılımı tüm boyutlarıyla masaya yatırıldı.

Öte yandan iki gün süren programda Uluslararası bir de sempozyum yapıldı. "Sivil toplum, kalkınma ve Filistin" başlıklı konu Fas'taki önemli entelektüeller, devlet adamları, diplomatlar, akademisyenler, yazarlar, edebiyatçılar ve düşünürlerin geniş katılımı ile yapıldı. Türkiye'de İDSB üye kuruluş temsilcilerinden oluşan heyet ile aynı zamanda Kuveyt, Malezya, Bangladeş, Bahreyn, Suriye, İran, Makedonya, Kosova ve Fas'tan da katılımcıların iştirak ettiği program, Fas'ın Kasablanka şehrinin tarihi mekanlarının ziyareti ile son buldu.

Kaşgari'den Günümüze Türkçe

20 Aralık 2008 Cumartesi günü, en eski sözlük ve dilbilgisi kitabı yazarı Kaşgarlı Mahmut'un 1000. doğum yılı olması sebebiyle gerçekleştirilen programda, İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hayati Develi "Kaşgari'den Günümüze Türkçe" konulu konferansıyla bizlerle oldu. Öğrenci ve mensuplarımızın katılımıyla gerçekleşen programda, doğumunun üzerinden bin yıl geçmesine rağmen neden hala Kaşgarlı Mahmut'tan bahsedildiği, Türkçe'nin oluşumu ve gelişimi, etkilendiği ve/veya etkilediği medeniyetler, dilin medeniyetlerle birlikte değiştiği coğrafyalar ve uğradığı değişimlerden bahseden Hocamızla geçmişten günümüze bir dil yolculuğu gerçekleştirildi. Program katılımcıların sorularına verilen cevaplarla nihayet buldu.

Yargı ve Parlamento Kısacasında 2009 Yerel Seçimleri

Marmara Üniversitesi Öğretim Görevlisi Yard. Doç. Dr. Erbay Arıkboğa ile 3 Ocak 2009 Cumartesi günü "Yargı ve Parlamento Kısacasında 2009 Yerel Seçimleri" konulu konferans gerçekleştirilmiştir. Yaklaşan yerel seçimler öncesinde, Türkiye'nin mevcut durumunun seçimleri nasıl etkileyeceği, belediye birleşmeleri, yeni kurulan ve birleşen belediyelerin hukuki durumlarının, ekonomik ve beşeri sermaye yapılarının ele alındığı konferans öğrenci, mezun ve mensuplarımızın yoğun katılımıyla geçmiştir.

Sanat ve Hayat

Vakfımızda, 17 Ocak 2009 Cumartesi günü tiyatro sanatçısı ve yazar Kenan Işık ile Sanat ve Hayat konulu bir konferans gerçekleştirildi. Sohbet-söyleşi tarzında geçen programda konuşmacımız sanatı, günlük hayatımıza müdahil olan, duyular ve duygular aracılığıyla bizi etkileyen, bizde farklılıklar yaratmak suretiyle sanat ile karşılaşmadan önceki halimizde bir değişiklik meydana getiren ve bizi dönüştüren bir kavram olarak açıklamıştır. Ayrıca sanatın tarihsel süreçte toplumun şekillendirilmesinde nasıl kullanıldığı ve etkilerinin neler olduğu hakkında katılımcılara bilgi verdi. Program katılımcıların sorularının cevaplandırılmasıyla sona erdi.

Siyaset Ve Toplum Eğilimlerinin Dinamikleri

Cumartesi Konferanslarının 7 Şubat 2009 tarihindeki konuğu İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Recep Ertürk oldu. Siyaset ve Toplum Dinamiklerinin Eğilimi Konulu konferansta siyaseti, toplum problemlerinin bilimden daha üst seviyede kavranması, istek ve eğilimlerin toplum üstü bir platforma yansması olarak tanımlayan konuşumuz; eğilim dinamiklerinin ulusal ortak menfaatler, tarihsel süreç ve deneyimler, toplumun zihin ve kültür yapısı, kişisel yatkınlıklar, toplumsal gelenekler vb. gibi çeşitlilik göstereceğini anlattı. Fakat bu eğilimi belirleyen mezkur etmenlerin sabit olmadığını zaman içerisinde değiştiğini ifade eden konuşumuz, bu hususta aynı yerde farklı zamanlarda yapılmış iki araştırmanın farklılık gösterebileceğini kaydetti.

Eskinin Devamı Yeni: Bir Medeniyet Açılımı

14 Şubat 2009 Cumartesi günü Prof. Dr. Saadettin Ökten ile "Eskinin Devamı Yeni: Bir Medeniyet Açılımı" konulu konferans programı gerçekleştirilmiştir. Hocamız sunumunda medeniyet meselesini masaya yatırmıştır. Medeniyet meselesi nedir?, medeniyet açılımı olabilir mi?, medeniyet meselesi bir bütün müdür? yoksa tek tek olaylardan mı meydana gelir? sorularının yanıtlarının arandığı program yoğun katılımı ile gerçekleşmiştir. Yoğun katılım, zikredilen sorulara ilave soruları beraberinde getirdiği gibi bazı soruların yanıtlarının ve dolayısıyla medeniyet meselesinin kişiden kişiye de değişebilen bir kavram olduğunu gösterdi. Program konferanstan sonra çay eşliğinde yapılan sohbetlerle günün ilerleyen saatlerine kadar devam etmiştir.

Siyasal'da Siyaset Konuşmaları

29 Mart Yerel Seçimleri münasebetiyle Siyasal'da Siyaset Konuşmaları adı altında partilerin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı adaylarının konuşmacı olarak ağırlanacağı bir konferans dizisi düzenlenmiştir. Bu kapsamda partilerin büyük şehir belediye başkanı adayları konferans vermek üzere Vakfımıza davet edilmiştir. Ak Parti İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Sayın Kadir Topbaş ile 04.03.2009 tarihinde ve CHP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu ile 21.03.2009 tarihinde vakfımızda konferans vermeleri konusunda prensipte anlaşmış olmasına karşın adı geçen adaylar yoğun programları nedeniyle, Saadet Partisi İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Sayın Mehmet Bekaroğlu ise 28.02.2008 tarihinde vereceği konferansa uçağının gecikmesi nedeniyle gelememişlerdir. Bunların dışında davetimizi kabul ederek Vakfımızda konferans veren BBP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Sayın Cevdet Tellioğlu, MHP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Sayın Ahmet Turgut ve DSP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Sayın Ahmet Vefik Alp'in konuşmalarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

BBP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Cevdet Tellioğlu

21 Şubat 2009 Cumartesi günü gerçekleştirilen ilk

konferansta BBP'nin Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Cevdet Tellioğlu misafirimiz olmuştur. Konferansta projelerinden bahseden Tellioğlu özellikle Büyük Aile Projesi üzerinde durmuştur. Projenin, ihalelerde yolsuzlukların olmayacağı, fakirin, yoksulun kalmayacağı, akaryakıt, gıda, giyim fiyatlarının, genel anlamda fiyatlar genel düzeyinin düşeceği bir toplum düzenini öngördüğü anlatılmıştır. Program Cevdet Tellioğlu'nun sunumunun ardından katılımcıların sorularının cevaplandırılmasıyla sona ermiştir.

MHP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Ahmet Turgut

Siyasal'da Siyaset Konuşmaları konferans dizisinin ikinci konferansı MHP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Ahmet Turgut ile 7 Mart 2009 Cumartesi günü gerçekleştirilmiştir. Sunumunda ilin sorunlarına değinen Turgut, İstanbul'un iyi yönetilmediğini ve mevcut yönetimi başarısız bulduğunu ifade etti. Eğitim ve ulaşım sorunlarından

bahseden Turgut seçilirse İstanbul'da belli saatlerde ulaşımı ücretsiz hale getireceğini, raylı sistem ve metro ulaşımını da geliştireceğini söyledi. Şehir trafiğinin nüfus yoğunluğundan kaynaklandığını iddia eden Turgut, 5 yıl içinde İstanbul'a 200 kilometre raylı sistem yapma sözü vererek, İstanbul'u yeniden planlayacaklarını söyledi. İlköğretim okullarında öğrencilere ücretsiz yemek vereceklerini ve mevcut yönetimin ödemediği bursları seçim sonrasında vereceğini de söyledi. Program katılımcıların sorularının cevaplanmasıyla sona erdi.

DSP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Prof. Dr. Ahmet Vefik ALP

Siyasal'da Siyaset Konuşmaları konferans dizisinin üçüncü konferansı ise DSP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Prof. Dr. Ahmet Vefik ALP ile 14 Mart 2009 Cumartesi günü gerçekleştirilmiştir. İstanbul'daki yapı sorunlarına dikkat çeken Alp 3G projesi ile (gençleştirilim, güzelleştirilim, güçlendirilim) şehrin kendi kendini yenilemesi için imar hakkını yüzde 15-30 arası arttıracaklarını, İstanbul'da deprem riskinin olduğunu, yapıların yüzde 90'ının risk altında bulunduğunu, % 15-30'luk artı imar hakkının yapıların kendisini yenilemesi için oto finansman sağlayacağını kaydetti. Bu proje ile inşaat sektörünün canlanacağını, işsizliğin azalacağını, enerji ve kaynak tasarrufu sağlanacağını ifade etti. Ayrıca 12 yılda 8 km. metro yapıldığını en az 200 km. raylı sisteme ihtiyaç duyulduğunu söyleyen Alp direkler üzerinde tek

rayda gidebilen birçok ülkede başarıyla kullanılan monoray sisteminin İstanbul için kullanılacağını da sözlerine ekledi. Sorulan soruların cevaplandırılması ile program sona erdi.

ZİYARETLER

İstanbul Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü Lütfi EKİNCİ, Sultanbeyli Kaymakamı Mehmet CEYLAN, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Encümen Müdürü

Turan KONAK ve Sağlık AŞ. İnsan Kaynakları Müdürü Ahmet SOLAK, İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Tuğrul PEK ziyaret edildi.

Ömer KURU İle Söyleşi

(Star Gazetesi Pazarlama Satış Koordinatörü,
1991 Mezunu)

Roportaj : **Bünyamin KORKMAZ**

• **Sayın Ömer Kuru camiamızın tanınan simalarının başında geliyorsunuz, ancak adettendir kendi cümlelerinle kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?**

Öncelikle bültenimizin bu sayısında bana yer ayırdığınız için teşekkürlerimi bir borç bilirim. Belki de bu röportajda, bilinmeyen Ömer KURU'yu siz değerli ağabeylerime ve kardeşlerime dilim döndüğünce anlatmaya çalışacağım. Camiamızın tanınmış simalarından olabilmişsem bu tamamen sizin teveccühünüzdür. Ben de adet olduğu üzere kendimi tanıtmaya çalışayım ama biraz uzun... Biraz klasik tanıtımın dışına çıkıp uzatırsam beni affedin. İnsan hayatında belirli dönemler vardır. Kırılma noktaları diye tabir ettiğimiz dönemler vardır. Bu dönemler kimi zaman insanın düşünsel, kimi zaman inançsal dönemleridir. Sanırım benim için ilk kırılma noktası doğumumla başlıyor. Farklı bir ya da mitik bir anlam çıkarmıyorum ama doğum tarihim ilginç bir güne denk geliyor. 10 Kasım 1971 yılında Amasya'nın şirin bir ilçesi olan Taşova'da üç çocuklu çiftçi bir ailenin ortanca oğlu olarak doğmuşum. Doğum günüm yine tevafuktur Ramazan bayramı arefe günüymüş. Ben bu günün farklı bir gün olduğunu beş yaşında ilk nüfus cüzdanımın çıkarıldığı gün ilkokula başladığımda anladım. Daha sonraları bu günün farklı bir gün olduğunu her 10 Kasım gününde anladım. Ama sonraları farklı biri veya bir dahi olmadığımı da anlamam uzun sürmedi....

Neyse, İlkokulu, Orta Okulu ve Liseyi Taşova'da tamamladım. 1987 yılında kazandığım İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu yönetimi bölümünü, 1991 yılında tamamladım. Vatani görevimi 1992 - 1993 döneminde, asteğmen olarak, Kırklareli'nde tamamladım. İlk iş hayatına Sabah grubunda satış müfettişi ve promosyon sorumlusu olarak başladım. Burada 1994 - 1996 yılları arası çalıştım. Sabah' tan sonra Ilıcak Holding'de göreve

başlayarak, burada yayınevi ilişkileri müdürlüğü ve dergiler pazarlama müdürlüğü görevini sürdürdüm. Daha sonra Ilıcak Holding İstanbul bölge müdürlüğüne atandım. 1998 - 2001 yılları arasında, sürdürdüğüm görevimden sonra gruptan ayrılarak, Yeni Şafak gazetesinde satış müdürü olarak çalışma hayatıma devam ettim. 2003 yılında da iş teklifini değerlendirerek, sırasıyla Yeni Çağ gazetesinde satış müdürü ve genel müdür yardımcılığı görevini yürüttüm. 2005 yılında da TMSF tarafından, Uzan grubuna bağlı Star Gazetesine - yazılı medya genel koordinatörü olarak atandım. Star Gazetesinde genel koordinatör, idari koordinatör, dış ilişkiler koordinatörü ve son olarak da halen pazarlama satış koordinatörlüğü görevini sürdürüyorum. İyi derecede Almanca biliyorum, evliyim ve iki çocuk babasıyım.

• **Hayatınızın 87 yılından önceki kısmını öğrenmek açısından soruyorum; güdül, işkefe, boduç ve kevuük bu kelimeler size ne ifade ediyor?**

Sevgili kardeşim, neler ifade etmiyor ki.. Öncelikle seni tebrik ediyorum. İyi bir araştırmacı-gazetecilik örneği gösterdiğin için...Sanırım bir çoğunuz bu terimlerin anlamını bilmiyordur. Kısaca bahsedeyim... Güdül bildiğimiz mısır ekmeğidir. Köy fırını veya karafırın diye tabir ettiğimiz, mahalle fırınlarında pişirilen mısır ekmeğidir. Bizim süzme yoğurdundan yaptığımız, iç anadolu'da oldukça yaygın olan, başka hiçbir katkı maddesi bulunmayan, genelde kışın pişirilip sarımsak katılarak

yenilen, tadına doyulmayan tarhana çorbasına doğranan mısır ekmeğidir.

İskefe ise bildiğimiz sacda pişirilen, yufka inceliğinde olan , lavaşa yakın bir yiyecektir. Boduç; etrafı kasnaklı, ahşaptan yapılan, su testisi denilebilir. Özelliği yazın sıçağında suyu soğuk muhafaza etmesidir. Yazın buğday tarlasında ekin biçildikten sonra içilen soğuk suya doyum olmaz. Tadı hala damağımda...

Kevük ise sağılan sütün muhafaza edildiği bakracın asıldığı, çengel biçiminde ahşap bir alettir. Kevükten annem süt getirmemi istediği zaman çoğu zaman boyum yetişmez, ağabeyimden yardım isterdim.

Bu arada yaptığım yemeklerle ilgili ayrıntı vermeme gerek yok ama inşallah bunları vakıfta yapmak da nasip olur. Bunun sözünü de şimdiden vermiş olayım. Bıçkı, cemek, tömek, bocurgadan daha sonra bahsederim...

• **Taşovalılar sizi çok seviyorlar, ve yerel medyada size yer verirken "içimizden biri" diyorlar, genelde memleketi terk edip gidenler iyi bir şekilde hatırlanmaz ama size olan sevgi çok farklı sebebi ne sizce?**

Öncelikle şunu belirtiyim ki liseyi bitirdikten sonra ilk defa Taşova sınırları dışına çıktım. Tabi bu terk-i diyar üniversite hayatına başlangıç olduğu için bir zorunluluktu. 16 yaşında gurbete çıktım. Benim hayatımın çok farklı bir dönemiydi. Ürkek ve korkak çok zor günlerim oldu. Şükürler olsun ki geçiş dönemi kurduğum sağlam dostluklar sayesinde çok sancılı olmadı. Hayatımın yarısından çoğu bu yorgun şehirde geçti yani. Üniversite yıllarında hayatımın diğer kırılma noktalarından birkaçını daha yaşadım. Ömrü uzun olsun çok saygı duyduğum Hocam Ahmet Güner SAYAR Beyefendi'nin bir lafı çok derin

iz bıraktı bende. "İnsan içinde insanı arayın." Bu lafı duyunca 1 ay kendime geledim. Bütün geçmişimi yeniden sorgulamak zorunda kaldım. Gerçi önceki yaşamımda inancıma ve itikatıma aykırı bir şey yapmadım ama geleceğe açmak zorunda olduğum bambaşka bir perspektif oldu benim için. Diğer tüm yaşam ayrıntılarını bu perspektif doğrultusunda şekillendirmeye çalıştım. Demek istediğim başta biz kullar olmak üzere tüm yaratılanlara başka açılardan baktım. Yaratılan her şeyi ayırt etmeden sevmenin yollarını aradım her zaman. Herkese ama herkese kesinlikle ön yargısız davranmayı, herkesi ön yargısız sevmeyi öğrendim. Yaratılanı sevdim yaratandan ötürü. Özellikle gerek

iş gerek ihtiyaç konularında kimseye hayır demedim. Herkese koşarak yardımcı olmaya çalıştım. Biz acizlerin bir duaya ihtiyacı olduğunu hiç unutmadım. Sağcısı solcusu, etnik kökeni ne olursa olsun, inancı ne olursa olsun insanlara, memleketimin, yurdumun insanlarına yardımcı olmaya çalıştım. Belki bundandır içinizden biri olarak kabul görmem.

Ama başaramadığım , elde edemediğim çok hayallerim var. Umarım bu söylediklerim egoistçe bir yaklaşım tarzı değildir. "İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır." Hadis-i şerifini hiç unutmadım, unutmayacağım da.

• **Memleketiniz kadar hayatınızda önem teşkil eden bir diğer unsur da "Siyasal". Üniversite tercihinizi yaparken hangi etken sizi buraya çekti; İstanbul mu, Siyasal mı?**

Öncelikle şu ayrıntıyı belirtmek zorundayım. Ben lisede fen kolu mezunuyum. Sözel bölüm mezunu değilim. Liseyi de üçüncülük derecesiyle bitirdim. Sorabilirsiniz ne alaka tıp, mimarlık mühendislik değil de Siyasal. Ve de Siyasal ilk tercihim olarak kazandım. Burada bir tezat durum gibi algılama ortaya çıkabilir. Ama biliyorsunuz çok değer verdiğim

kardeşim Tayfun KAYA da tıp fakültesini terk edip Siyasala dönüş yaptı ve bitirdi. Dediğim gibi ilk tercihim İstanbul Siyasalı kazandım. Tabii o zamanlar yaş 16. bugünkü gibi dersane de yoktu. Okul tercih ederken kaymakam olma idealim tercihimde etkili oldu. Ayrıca İstanbul'da akrabalarım olduğu için korkak ve ürkek taşralılığı ancak onların yanında kalarak atabileceğimi düşündüm. Bu da şimdi çok önemsemediğim, iyi ki de yapmışım dediğim yanlışlar zincirinin devamı oldu. Şimdi belki de bir hukuk, bir farklılığı olduğuna inanmadığım Ankara Siyasal mezunu olabilirdim. Aldığım puan bahsettiğim bu fakültelerin taban puanlarından katbekat fazlaydı. İyi ki İstanbul'da İstanbul Siyasalı kazanmışım diyorum gönül rahatlığıyla. Sanırım anlatabildim. Tatlı bir yanlışlar zincirinin sonucu oldu. Kaymakamlık hayalim de olmadı ama şimdiki konumum itibarıyla iyi ki olmamış diyorum. Kaymakam arkadaşlar alınmasın ama...

• **Üniversitelerin apolitize olduğu bir dönemde okudunuz, geriye dönüp baktığınız da üniversite yıllarınızı nasıl anımsıyorsunuz ?**

Ben de apolitiktim zaten. O zamanlar hayata daha hümanist gözle baktığım için ilk yıllarda siyasal düşünceleri fazla irdelemedim. Son iki yılda bazı şeyleri sorgulamaya başladım. Düşünsel anlamda kişiliğimin olgunlaşmaya başladığı yıllardı . işte hayatımın üçüncü kırılma noktalarından birini bu yıllarda yaşadım. Yine saygıdeğer Hocam Cemil Oktay beyefendi, düşünsel kalıplarımın yere daha sağlam basmasını sağladı. O yıllardan sonra hayal peşinden fazla koşmadım. Daha doğrusu ayağımı yere hep sağlam basmaya çalıştım. Cemil Hocamın tabiriyle, " bir çok şeyi olması gereken değil olan, güncel , görgül " kavramlarla anlamlandırmaya çalıştım. Fazla marjlarda olmadım. Merkezlerde düşünce ufku şekillendirdim. Siyaset yelpazesinin merkez sağına yakın oldum her zaman. Milli ve manevi değerlerimden asla geri adım atmadım. Tabii bu düşünce tarzı da haliyle aynı şeylerle mutlu olan, aynı doğrultuda düşünen inanan, yaşayan arkadaş grubunu da kendiliğinden getirdi. Taraf ve tarafsızlık noktasında bazı yapı taşları kendiliğinden

oluşturdu. Ben de bu noktadan sonra tarafımı belki de çok farkında olmadan belirlemiş oldum.

• **Sayın Kuru, üniversite yıllarınızda hangi mesleki ideallerle aşındırdınız okul yollarını ?**

İstanbul Siyasalda o yıllarda sadece bir bölüm vardı. Kamu yönetimi bölümü. Başka söze hacet var mı bilmem ama herkesin ideali kaymakam olmaktı herhalde. Arkadaşlarımızın % 99'una sorsanız kaymakam olma hayalleriyle fakülteye geldiğini öğrenmek güç olmazdı. Hatta bir arkadaşımı, kadim dostumu anmadan geçemeyeceğim, şu an Ziraat Bankasında sanırım Fatih Şubesinde müdür olan Ekrem Balcı "geleceğin kaymakam adayı " diye kartvizit bastırıp Fatih Fevzi Paşa Caddesinde dağıtmaya başlamıştı bile. Hala arkadaş toplantılarında anlatırım ve tebessümle yadederiz. Benim geldiğim noktayı zaten biliyorsunuz. Ama en azından idealim olan kaymakam adaylığı sınavı yazılısını 1993 yılında gayet iyi bir dereceyle kazandım. Ama mülakatta sınavı geçemedim. Sebeplerine fazla inmek istemiyorum ama kendimi böyle teskin ediyorum. Sonra bir kez de idari yargı hakimliği sınavının yazılısını kazandım ve yine mülakatta sınavı geçemedim. Sonra her şeyde hayır vardır diyerek özel sektörde çalışma hayatına atıldım. Anlayacağınız reel hayata döndüm. Şimdi saygıdeğer Cemil Oktay Hocamın sözlerini daha iyi anlıyorum. İtiraf edeyim özel sektör hiç ama hiç idelerimin arasında olmadı...

Şunu biliyoruz ki, okulumuzdan tek tip insan modeli çıkmıyor, bu sebeple de okulda okuyan öğrenci arkadaşlarımızın önünde çok farklı alanlarda başarılı olan rol modelleri var- gerek bürokraside gerek özel sektörde- bu öğrenci arkadaşlarımız açısından kafa karışıklığına sebep olabilir mi meslek seçiminde, ve nedir genç arkadaşlara önerileriniz?

Bence kafa karışıklığına sebep olmaz. Rol modelleri doğduğumuz andan itibaren ailemizin içinde başlıyor. Kendimizi aile içinden ya da etrafımızda bizi hal ve hareketleriyle etkileyen rol modelleri, insan tipleri var. Aslolan ileriki dönemlerde kişilik ve düşünce kalıplarımızda olgunlaşmaya başladığında, kendi yönümüzü dikkatli belirlememiz. İş hayatındaki rollerde kaçınılmaz bir şekilde su tesisatçısına da, mühendise de, kaymakama da, valiye de , doktora da ihtiyaç var. Tabii konumuz Siyasal mezunu olup, alanlarına yakın meslekleri icra eden rol modelleri. Bu çok bilinmeyenli bir denklem değil. Tavsiyem bu rol modellerini örnek almaktan ziyade kendi rol model yönlerinin ne olacağını belirlemek. Ayağı yere sağlam basacak şekilde yol haritasını belirlemek.

Hepimizin bildiği gibi artık ezber rol modellerine, klişe rol modellerine yer yok. Başarı öyküsü ortaya çıkarmış rol modellerine ihtiyaç var. Bazı ezberlerin bozulması gerekiyor. Kendi rol modellerini üretmemiz gerekiyor. Tabii ki esinlenmeyi çıkış noktası olarak yadsımıyorum. Hepimizin esinlendiği birileri olacaktır. Bahsettiğim şey klişe kalıplardan kurtulmak. Burada Of kaymakamı Tuncay Sonel kardeşimi de sevgiyle anmak istiyorum. Tabii diğer arkadaşlarımızın da yaptığı çalışmaları kesinlikle yadsımıyorum. Hepsinin örnek alınacak çalışmaları mutlaka vardır. Tuncay Sonel kardeşimin görev yaptığı yerlerdeki başarısını ve vakfımıza yaptığı katkıları çoğumuz biliyordur.

Bu arada dostluğuna değer verdiğim İsa Gümüş'ü de anmadan geçmek istemem. Hayatımda yaşadığım kırılma noktalarından birisi de İsa sayesinde oldu. Kendisi ulusal bir gazetenin mali işler koordinatörü ve "adam gibi adam". Düşünce deryalarına açılan kapıda İsa'nın da çok büyük katkısı vardır. Arkadaşlar bilir, vakfa gelen İsa Gümüş;bizim İsa yani... Siyasal mezunu değil ama

vakıf ehlidir..

Bir kaç şeyden bahsetmek istiyorum genç arkadaşlara....(bu arada bizler henüz yaşlanmadık.) gerek iş gerek cemiyet hayatlarında hayata düz bakışlardan kaçınmak gerektiğine inanıyorum. Hiç ama hiçbir işte asla yalnız yürümemeleri gerekir. En güzelini en mükemmelini hedeflemeleri gerekir her şeyin. Bu sloganları genç arkadaşlar bir yerlerden hatırlar. Liverpool takımının başarısının sırrı seyircisi değil mi? "Beraber yürüdük biz yollarda, beraber islandık yağın yağmurda" felsefesini iyi özümsemek gerekir kanaatindeyim. Bu kavramlara felsefi açıdan bakmamda, farklı bakış açısını ortaya koymamda esin kaynağı olan ve bilgilerine ve dostluğuna önem verdiğim gazetemin operasyon grup başkanı Abdulhalik Çimen Beyefendiye de teşekkür ederim. İyi ki varsın başkanım... Bir önemli husus da düşünürken, değerlendirirken, sonuçlandırırken - tümevarım değil de tümdengelim- perspektifinden olaylara bakışın felsefesini sorgulamak gerektiğine inanıyorum.

Bir de genç arkadaşlarıma hangi işe atılacaklarsa atılınsınlar önemli bir tavsiyem " BSGÇG-Bana Sorun Getirme Çözüm Getir - " prensibinden asla ama asla vazgeçmemeleri ve bu prensipleri iliklerine kadar özümsemeleridir. Hayatımda bu prensibi beynime kazımamı sağlayan saygıdeğer Fulda Erdoğan hocamı da anmadan geçemeyeceğim. Bu felsefeleri özümseyen arkadaşlara hayat her zaman kolaylık getirecektir. Bu da hayatımdaki kırılma noktalarından birisidir.

• Konuğumuz önemli bir medya grubunda üst düzey yönetici olunca, bir türlü ülke gündeminden de düşmeyen medya ile ilgili sizlerin görüşlerini almak istiyorum; ekonominin farklı alanlarında yatırımları olan sermaye yapılarının medyada da yer alması, medyanın tarafsızlığına hanel getirmiyor mu?

Aslında böyle bir soru soracağınızı tahmin ettim. Bu soruya kaçamak cevap vermek istemiyorum. Türkiye ölçeğinde , mozağiğinde yapısal farklılıklar olduğu için-hem de sayamayacağınız kadar- ortaya çıkan sorunları sistem rahatlıkla çözemeyebiliyor. Bu çoğu zaman oldukça büyük sancıları da ortaya çıkarıyor.

Bilinen bir şeydir medyanın dördüncü bir kuvvet olduğu güçler ayrılığı sisteminde. Konuyla ilgili farklı teoriler ortaya konabilir. Medyanın burada kamu hizmeti (!) yapma özelliğinden bahsetmek gerekir. Bu konu sadece bize özgü bir şey değil. Yakın tarihimize baktığımızda medya-siyaset yapılanmasının sonuçlarını ve ülkemizde ne gibi sorunlara yol açtığını anlatmaya gerek yok. Buradaki temel konu gücü, erki elinde bulundurmamak ve rant da dahil bir çok paylaşımdan daha fazla pay almak güdüsüdür. Bu güdü salt medya faaliyetlerinden bir pay , kazanç elde etmek anlamına gelmiyor kanaatindeyim. Sadece bizde böyle değil , güç tüm evrende güçtür. Güçlü olduğunuzda zaten bir çok mekanizma çarkı daha rahat dönüyor diye düşünüyorum. Tabii burada gerçek gazetecilik yapan, doğru haber veren , objektif medyayı kesinlikle kastetmiyorum. Bu konuyu sokaktan geçen birilerine de sorsanız mutlaka olumlu - olumsuz anlamda söyleyecek bir şeyleri vardır. İnsanın tabiatında taraf , yandaş olmak güdüsü her zaman vardır. Tabii ki tarafı ve yanını desteklemek güdüsü ve isteği de. Bilmem sorunuzun cevabını verebildim mi? Aslında bu sorunun cevabını medya patronlarının vermesi gerekirdi gibi geliyor bana. Medya ölçeğinde "tarafsızlık" kavramı tam karşılığını, anlamını bulmaz diye düşünüyorum. Türkiye'deki medya için söylenecek bir şey varsa, iki kutuplu bir yapıya büründüğüdür. Hangi taraftan bakarsanız diğer taraf yandaş medyadır kanaati halk arasında, okuyucular arasında yaygın bir kanaattir. Bilmem anlatabildim mi? Şunu da itiraf edeyim ki bu soru benim için zor bir soruydu, terlettiniz beni....

• **Son olarak Siyasal camiasına iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?**

Öncelikle vakıf camiasında , yönetiminde yer aldığım için ne kadar mutlu olduğumu anlatamam. Örgütlülüğün ne kadar önemli olduğunu söylemeye gerek yok. Hayatımın en güzel yıllarını burada geçiriyorum. Vakfın gücünü ve desteğini her zaman arkamda hissettim manevi anlamda. Bizim zamanımızda vakıf yoktu. Şimdiki öğrenci ve yeni mezun kardeşlerim vakıf ve vakıf mensubiyetinin değerini bilsinler. Vakıfla irtibatını kesinlikle koparmasınlar. Vakfımızın kıymetini bilsinler.

Bu arada son yıllarda üstlendiğim yeni görevlerden ve akabinde işi yoğunluğundan dolayı biraz ihmal

ettiğim oldu vakfı. Özellikle yönetimde olduğum ilk yıllardaki gibi yemekler yapamadığım için üzgün olduğumu belirtmek isterim. Yemeklerimi tadıp eleştirilerini önemsemediğim İlhan Özyürek ağabeyimi saygıyla hatırlıyorum her zaman.tokat kebablarının, kokoreçlerin, saç kavurmalarının, balık ve hamsi ziyafetlerinin tadına hep ilhan abi baktı. Onun damak zevki benim için çok önemli. İlhan abi yemekleri önce sana tattırdım ki test edeyim, zararsız olduğunu anladığımızda diğer arkadaşlar gönül rahatlığıyla yiyebildiler.

Çalışmaktan her zaman zevk aldığım başkanlarım Fahri Solak ağabeyime, Ömer Aydemir ağabeyime her zaman müteşekkirim. İsmi tek tek saymak istemiyorum ama yönetim kurulundaki arkadaşlarıma ve mezun abi ve kardeşlerime teşekkürlerimi ayrıca borç biliyorum. Benim için hepsi ayrı ayrı değerler.

Ez cümle ; aldığım her nefes için Yüce Allah'a her zaman şükrediyorum. Özellikle güçlerini her zaman arkamda hissettiğim, varlıklarıyla her zaman mutlu olduğum anneme, babama, kardeşlerime; vakıf çalışmalarını sırasında belki de ihmal ettiğim eşime ve çocuklarıma sonsuz teşekkür ediyorum. Oku yıllarında bana katkılarını , desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen çok değerli hocalarıma, fakülte çalışanlarına ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Burada özellikle bir abimi hatırlamadan geçmek istemiyorum. Vakıf camiasına adım atmama ön ayak olan ve beni her zaman teşvik eden saygıdeğer Ercan Sezer ağabeyime her zaman minnettarım. Ercan ağabey iyi ki varsın... Son olarak camiamızdaki tüm ağabey ve kardeşlerime , sağlık ve başarılar diliyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

KÜRESEL KRİZ GÖLGESİNDE DÜNYA VE TÜRKİYE

Dr. Ali POLAT

(1995 Mezunu, Bankacı)

Diyojen, M.Ö. 400'lü yıllarda yaşamış ünlü filozof. Büyük İskender'in "dile benden ne dilersen" sorusuna "gölge etme başka ihsan istemem" diye yanıt veren şahsiyet. Tıpkı Diyojen gibi bizim de bugünün modern ekonomilerine gölge etmeyin dememiz gerekiyor herhalde. Herşey yolunda gibi gözükürken bu defa gelişmiş ekonomiler tarafından vurulduk! Bu vesile ile, dünya ticaretindeki paylarını geliştirmekte olan ülkelere devreden gelişmiş ülkeler, en azından kriz ihracatlarını diğer ülkelere göre epeyce artırmış oldular.

Krizin gelişmiş ülkelerde çıkmasının yerel bir tek avantajından bahsetmek gerekirse; din, ekonomi, siyaset gibi konularda doğuştan üniversite mezunu sayılabilecek ülkemiz insanının bilgi seviyesine daha da katkı sağlaması sayılabilir. Daha önce hiç duymadığınız türev ürünlerin en karmaşık şekilleri, küresel finansal çarkın nasıl döndüğü ve sorunların kökeni neredeyse gündelik basın konusu haline gelmeye başladı. Bu avantaj, kayıplarla mukayese edildiğinde ise tabii ki bir anlam ifade etmemektedir.

Aslında, küresel ekonomi, 2004 yılından 2007 yılı ortalarına kadar düşen enflasyon oranları ve güçlü sürdürülebilir bir büyüme periyodu ile olumlu bir seyir takip etmiştir. Nerede ise 1970'lerden sonra yaşanan en olumlu ekonomik ortam olarak ifade edebileceğimiz bu dönem 2007 yılında ABD'de yaşanan mortgage krizi ile (subprime krizi) şekil ve yön değiştirerek tüm dünyayı etkisi altına aldı.

2008 ve izleyen döneme gelindiğinde **finansal krizin genel küresel beklentiler üzerinde çok ciddi bir şekilde etkili olduğu** görülmektedir. Tüm dinamikler ve trendler yaşanmakta olan küresel türbülansa endekslenmiş, bu kriz üzerinden ise sistem eleştirisi yapılmaya başlanmıştır. Küresel finansal

mimarının sistemsiz çöküşünü engellemek amacıyla hükümetler ve merkez bankaları likidite sağlamak ve sermaye yapısını güçlendirmek amacı ile çok ciddi piyasa müdahalelerine girişmekte ve bu şekilde çöküşü engellemeye çalışmaktadırlar. Ancak, birçok OECD ülkesinde bankacılık sistemine olan güvensizlik devam etmekte ve bu da finansal krizin daha farklı kurum ve piyasalara yayılmasını sağlamaktadır. Bunun bir sonucu olan etkiler, gelişmekte olan ülkelerde de görülmeye başlamıştır. **Küresel finansal refah düzeyinde çok ciddi düşüşler gerçekleşmiş olup daha fazlasının da olması muhtemeldir. Finansal piyasaların yanlış çalışması nedeni ile büyüme üzerinde oluşan bu olumsuz etki konut fiyatları başta olmak üzere birçok fiyatta düzeltme etkisi oluşturmaya başlamıştır.**

Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülke ekonomisindeki ekonomik faaliyetler küçülmeye başlamış olup **kısa dönemde daha da küçülmesi beklenmektedir.** OECD çapında 2009 yılı boyunca negatif büyümenin gerçekleşmesi ve 2010 yılının ikinci yarısından önce bir iyileşme olmaması da yine beklentiler arasında yer almaktadır. **İçinde bulunduğumuz kriz, 1980'lerin başında yaşanan krizden bugüne, istihdam ve üretim üzerinde en büyük etkiye sahip kriz olarak görülmelidir.**

Belirsizliğin boyutu ve derinliği tanımlanamamakta olup, beklentiler daha çok olumsuz yöndedir denilebilir. Finansal piyasalardaki sorunların çözümündeki hızlilik veya yavaşlık, sorunların ne kadar derin olduğu noktasındaki belirsizlik gibi değişkenler bu belirsizliğin sebep ve sonuçları arasında yer almaktadır.

Ancak, 2009'un sonlarından önce kredi şartlarında olumlu beklentilerin oluşması mümkün görülmemektedir. Oluşabilecek en kötü senaryo ise reel ekonomik yapıdaki zayıflıkların finansal piyasalardaki kırılganlığın etkisi ile ortaya çıkması ve bu reel kesim sorunlarının tekrar finansal piyasalara daha sıkı kredi koşulları ve reel ekonomiye ek baskı olarak yansımaları ve tüm bu sürecin de deflasyona neden olması olacaktır.

Konvansiyonel makroekonomik politikalara önemli rol düşmektedir. Farklı ülkelerin merkez bankalarının koordineli ve ayrı ayrı yaptıkları çalışmalarla faiz indirimleri gerçekleştirilmiş, ancak alınan bu önlemlere rağmen kısa dönem için para politikasını daha da rahatlatacak önlemler gerekmiştir.

Normal ekonomik koşullarda maliye politikası çözümleri yerine para politikası çözümleri tercih edilirken mevcut finansal piyasalardaki şartlar, parasal aktarım mekanizmalarının bozulmasına neden olmuştur. Bu şartlarda bazı ülkeler isteğe bağlı olarak vergi indirimleri gibi maliye politikası enstrümanlarını kullanmaktadır. Bu tür politika seçimleri ise ülkenin özel şartları itibarıyla önem arz etmektedir. Örneğin dış açığı yüksek veya kamu borçları fazla olan bir ülkenin bu şekilde bir tercihi kısa dönemli ciddi maliyetlere neden olabilir. **Vergi teşviklerinin tercih edilmesi durumunda bu teşvikler, toplam harcamalar üzerinde ciddi artış sağlayacak şekilde gerçekleştirilmelidir.**

Çözüm sağlayacak enstrümanların çok yönlü olduğu ve uygulamalarının da yine farklı almasıyla seçiminden geçtiğini yukarıda özetlemeye çalıştık. Uluslararası yardımlaşma, sorunun büyümesini ve diğer ülkelere de kaymasını engelleyecek şekilde gerçekleştirilmelidir. **Finansal piyasalardaki sıkışıklık tek çözüm noktası olmayıp düzenleyici ve denetleyici çerçevenin de yeniden ele alınması ve sürdürülemez şekillerde, şeffaflıktan uzak risk üstlenimleri ile finansal kurumların kaldıraç etkisi temin etmesi engellenmelidir. Bu konular ele alındığı takdirde ise küresel finansal mimaride reformlar gündeme gelmektedir.**

Tablo 1'de de görüleceği üzere OECD ülkeleri içinde özellikle ABD, bu yıl sonu itibarıyla çok ciddi daralma yaşayacaktır. Kişisel harcamalar azalmakla birlikte örneğin araba gibi dayanıklı tüketim malları harcamaları da azalmaktadır. Konut fiyatları düşmeye devam etmektedir ve bu da konut yapımını olumsuz etkilemektedir. Euro Bölgesi GSYİH'si ikinci ve üçüncü çeyrekler itibarıyla düşmüş ve dördüncü çeyrek için de aynı sonuç beklenmektedir. Japonya'da da durum Euro Bölgesi'nden iyi değildir. Yen'de meydana gelen değerlenme ve dış talepteki azalma ile birlikte büyüme üzerinde ihracatın etkisi de azalmıştır. Çin'deki aşırı büyüme ise bu küresel şartlar çerçevesinde normalleşme eğilimine girmiştir.

Tablo 1 Büyümedeki Daralma (1996-2010)

	1996-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2008 4. çey.	2009 4. çey.	2010 4. çey.
Real GSMH büyümesi	2.7	3.1	2.6	1.4	-0.4	1.5	0.2	0.2	2.2
ABD	3.2	2.8	2.0	1.4	-0.9	1.6	0.1	-0.3	2.3
Euro Bölgesi	2.1	3.0	2.6	1.0	-0.6	1.2	0.0	-0.1	1.9
Japonya	1.1	2.4	2.1	0.5	-0.1	0.6	-0.4	0.3	0.9
Çıktı Açığı	-0.2	0.8	1.0	0.0	-2.0	-3.3	-	-	-
İşsizlik Oranı	6.6	6.0	5.6	5.9	6.9	7.2	6.3	7.2	7.2
Enflasyon	3.2	2.3	2.3	3.3	1.7	1.5	2.9	1.5	1.4
Mali Denge	-2.2	-1.3	-1.4	-2.5	-3.8	-4.1	-	-	-

Kaynak: OECD

Büyüme verilerindeki bu olumsuzluklar ve beklentilerin de umut vermemesi istihdam üzerinde de baskı oluşturmuştur. 2008 yılında ABD'de işsizlik yüzde 6.5 oranlarına çıkmış, aylık iş kaybı ise son 5 yılın rekor düzeylerine ulaşmıştır.

artmış ve risk primi yükselmiştir.

Yaşanan bu süreç, küresel refahın hızlı bir şekilde azalmasına neden olmuştur. Negatif refah etkisinin 2009 yılında daha da hissedilir şekilde yaşanması beklenmektedir. Her ülke için farklı olsa

da ABD'de toplam tüketim artışının yüzde 2 düzeylerinde azalması beklenmektedir. Örneğin araba satışları tüketim üzerinde önemli bir baskı göstergesi olarak ortaya çıkmakta olup satışlar 2008 yılı ortalarından bu yana hem ABD'de hem de Avrupa'da çok ciddi oranlarda

Tablo 2 Emek Piyasalarında Zayıflama (2005-2008)

	2005	2006	2007	2008 1.çey	2008 2.çey	2008 3.çey	2008 4.çey
İstihdam							
ABD	1.8	1.9	1.1	-0.6	0.1	-1.6	-1.5
Japonya	0.4	0.4	0.5	-0.6	-0.5	-1.0	-0.9
Euro Bölgesi	1.1	1.6	1.8	1.5	0.6	-0.1	-0.8
Emek Gücü							
ABD	1.3	1.4	1.1	0.0	1.7	1.1	1.0
Japonya	0.1	0.1	0.2	-0.6	0.1	-0.4	-0.5
Euro Bölgesi	1.2	0.9	0.9	1.2	1.3	0.6	0.6
İşsizlik Oranı (İşgücünün Yüzdesi Olarak)							
ABD	5.1	4.9	4.6	4.9	5.3	6.0	6.5
Japonya	4.4	4.1	3.9	3.8	4.0	4.1	4.3
Euro Bölgesi	8.8	8.2	7.4	7.2	7.3	7.5	7.8

Kaynak: OECD

2007 yazında finansal piyasaları savuran kargaşa Eylül 2008'de tüm dünyayı vuran bir kriz halini almıştır. Kredi piyasalarındaki hareketsizlik, reel ekonominin günlük işleyişini durduracak şekilde bir etki oluşturmuştur. Yaşanan panik ve küresel resasyon beklentisi hisse senedi fiyatlarının tüm dünyada düşmesine neden olmuş, artan risk primi tahvil piyasalarında da etkisini göstermiştir.

Finansal kurumların kullanmış olduğu kaldıraç sağlayan enstrümanların büyük kısmı sermaye gerekliliğini sağlayan düzenlemelerden kaçınmak amacıyla bilanço dışında tutulduğu için (Yapılandırılmış Yatırım Araçları, Structured Investment Vehicles, SIVs) şeffaflığın olmadığı bir yapı oluşmuştur. Bilanço yapılarını iyileştirmek için bankalar sermaye artışına gitmiş ancak hisse senedi fiyatlarındaki düşüş nedeni ile sıkıntılı yine de azalmamıştır. **Mortgage kaynaklı varlıklarından satış yolu ile kurtulmak isteyen bankalar, yine bu piyasalardaki artan riskten kaçınma nedeni ile oluşan likidite eksikliği sonucu satışta yapamamışlar, sermaye yetersizlikleri artarak devam etmiştir.** Lehman Brothers sonrası oluşan belirsizlik sonucu finansal sektörde güven ortadan kalkmış, faizler

düşmektedir. Son zamanlarda ise Japonya'da da benzer eğilimler görülmeye başlanmıştır.

Sıkılaştan ABD finansal şartlarının toplam etkisinin çok yüksek olduğu yapılan bazı özel endeks çalışmalarında da görülmüştür. **Finansal şartlardaki sıkılaştmanın net bir sonucu olarak ABD GSYİH'sinin yüzde 5'lik bir azalmaya maruz kalacağı ve bu azalmanın da izleyen 4 veya 6 çeyrekte görüleceği tahmin edilmektedir. Bu etkilerin en yoğun hissedileceği alan ise zayıf konut yatırımları ve genel anlamda iş yatırımları, dayanıklı tüketim mallarındaki talep azalması olması beklenmektedir.** OECD ülkelerine bakıldığında büyük bankacılık krizlerinin ardından yaşanan daralmanın diğer şekillerdeki daralmalardan daha büyük olduğu görülmektedir.

Bunlara ek olarak petrol ve petrol dışı mal fiyatları düşmektedir. Mevcut talebin ve beklenen talebin düşük düzeylerde seyretmesi petrol talebinin düşmesine ve fiyatların da gevşemesine neden olmaktadır. **OECD'nin veya ekonomik analizlerin temelinde arz ve talep yer aldığı için, fiyattaki değişiklikler bu arz ve talebe bağlı olarak izah edilmeye çalışılmaktadır.**

Ancak, petrol fiyatlarındaki yüksek hareketlilik ve belirsizlik teknik analizlerle tahmin edilen fiyata göre piyasada oluşan fiyat arasında büyük bir farka neden olmaktadır.

Döviz kurları da krizden etkilenmiştir. 2008 yazının başlarına kadar değer kaybetmeye başlayan dolar tüm döviz cinsleri karşısında değer kazanmaya başlamıştır. Belirsizlik koşulları altında ABD hazine tahvillerinin daha cazip görünmesi ve bir rezerv para olması nedeni ile yaşanan bu artışa ek olarak Yen ve İsveç Frank'ı da değer kazanan dövizler arasındadır. Birçok döviz kuru değer kaybederken Macaristan ve İzlanda ise daha ciddi sorunlar yaşamaktadır.

yasal sistem içinde zayıflıklar ortaya çıkmıştır. Bu aksaklıkların kapitalizmin çöküşü ve sistemin iflası olduğunu söyleyenlere ek olarak yaşanan krizin sistemi daha kuvvetli kılabilecek açıkların kapanması şeklinde algılandığı da söylenebilir. Bilanço dışı varlıkların yönetimi ve değerlendirilmesi, hem düzenleyici kurumlar hem de yatırımcılar açısından rating sisteminin düzenlenmesi, rating sisteminin kalitesinin artırılması, kredi kaynaklı işlemlerde ve genel anlamda ahlaki tehlikenin ortadan kaldırılması, likidite riski, sistemik risk gibi risklerin azaltılması ve yönetiminin güçlendirilmesi gibi konular önem kazanmaya başlamıştır.

ABD'de uygulanan fonksiyonel düzenleme prensibi yerine daha etkin bir yöntem getirilmeye çalışılmaktadır.

Fonksiyonel düzenleme, finansal hizmetler sunan şirketleri bankacılık, sigortacılık, tahvil ve gelecek piyasaları olarak bölmekte ve buna göre denetim yapmaktadır. Finansal sistem içindeki sistemik riski izleyebilecek bilgiye sahip tek bir otorite olmadığı gibi tüm bunları düzenleyecek yine tek bir otorite de bulunmamaktadır. Sektörler arası "birleştirilmiş" bir yapının oluşturulması da mevcut tartışmalar arasında yer almaktadır.

**Tablo 3 Dışsal Dengesizlikler Azalırken
Dünya Ticaretindeki Yavaşlama (2006-2010)**

Dünya Ticareti	2006	2007	2008	2009	2010
Mal ve Hizmet Ticareti (Bir Önceki Döneme Göre Değişim)					
Dünya Ticareti	9.4	7.0	4.8	1.9	5.0
OECD	8.3	5.4	3.2	0.4	3.3
Ticaret Fiyatları					
OECD İhracat	3.6	7.7	8.0	-9.8	1.1
OECD İthalat	4.7	7.5	10.2	-10.4	1.0
OECD-Dışı İhracat	8.2	8.6	12.3	-8.0	1.2
OECD-Dışı İthalat	4.7	7.0	10.1	-4.8	1.3

Kaynak: OECD

Yukarıda hem krizin genel görünümü hem de bazı büyüklüklere olan etkisi paylaşılmaya çalışılmıştır. Bu çapta bir kriz ise ancak küresel koordinasyon ile çözüme kavuşturulabilir. Güven kaybı, sermaye yetersizliği ve likidite sorunlarında mevduata garanti verilmesi veya sermaye takviyesi krizi belki belirli bir noktada tutmakta veya geciktirmekte, hafifletmektedir. Faiz indirimleri görülmemiş seviyelere çıksa da yine de beklenen etkiyi henüz oluşturamamıştır. Öte yandan gecikmeli etkiler nedeni ile izleyen dönemler için yüksek enflasyon tehlikesi de söz konusu olabilecektir. Başta gelişmiş ekonomiler olmak üzere bir çok ülkenin yavaş yavaş "kamusal ekonomi" ağırlıklı bir alan haline gelmesine ek olarak kamusal verilerin de bozulduğu görülmektedir.

Finansal kriz ile birlikte oldukça fazla sayılabilecek düzenleme eksiklikleri ve mevcut

Yüksek kaldırma seviyeleri ve düzenlenmemiş olmaları nedeni ile yatırım fonları ve özel tahvil firmaları sistemik riski arttırmaktadır. Bankacılık krizleri ile ilgili Avrupa ülkelerinin yapısal güçlendirmeye gitmeleri, daha etkin denetim yapmaları gerekmektedir. Bu gelişmeler çerçevesinde ülkemiz şartlarını detaylı bir şekilde belirtmek bu yazı kapsamında mümkün olmasa bile yazımızın başlığında da ifade ettiğimiz üzere bu küresel bozuklukların gölgesinde yaşanan sıkıntılar mevcuttur. Yazımız kapsamında bahsedilen tüm sorunlar ülkemizde de yaşanmaktadır. İstihdam verilerindeki bozulma bir anlamda sonuç göstergesi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Artan nüfus ve iş talebine karşılık, başta kriz kaynaklı ancak daha çok yapısal temelleri olan istihdam piyasası sorunları çözülmediği takdirde ekonomik krizin sosyal boyutları çok ama çok daha kötü olacaktır.

KÜRESEL EKONOMİK SİSTEMİN KRİZLE İMTİHANI

Ahmet BAŞER

(2002 Mezunu)

2007 yılında ABD'de temelde konut piyasasında başlayan ekonomik kriz giderek derinleşmiş, durgunluk bölgesel olmaktan çıkarak tüm dünyaya yayılmıştır. Finansal piyasalarda aşırı derecede hissedilen kriz birçok önemli finansal şirketin batmasıyla reel ekonomiyi de etki altına almıştır. Yine aynı dönemde baş gösteren petrol ve gıda fiyatlarındaki yükselmeler krizin derinliğini artırarak ekonominin en büyük sorunlarından biri olan stagflasyon tedirginliğini ortaya çıkarmıştır.

2008 yılı Eylül ayı ile birlikte kriz, finans piyasalarındaki etkisini hızlandırmış ve ABD'nin en büyük finans kuruluşlarından Lehman Brothers'ın iflası ile tüm dünya piyasalarında ciddi kayıpların yaşandığı bir süreç başlamıştır. Yatırım bankası Merrill Lynch ve Goldman Sachs'in ardından, dünyanın en büyük sigorta şirketi American International Group'un finansal durumunun kötüye gitmesi de piyasalarda dalgalanmaları artıracaktır.

ABD finans piyasalarında yaşanan bu derin dalga kısa sürede Almanya, İngiltere, Fransa, Lüksemburg ve Belçika gibi birçok Avrupa ülkesini etkisi altına almıştır. Avrupa ülkelerindeki borsalar

tarihi düşüşler yaşamaya başlamıştır. Krizin derinleştiği ABD başta olmak üzere birçok batılı ülkede kurtarma paketleri gündeme alınacak ve serbest piyasa ekonomisinin temel hassasiyetlerinden biri olan ekonomik sürece müdahale tartışılmaya başlanacaktır.

Avrupa merkez bankaları piyasaya para enjekte ederken, birçok ülkede mevduat garanti sınırları yükseltilmiş ya da tüm mevduatlar garanti altına alınmıştır. Dünyanın önde gelen merkez bankaları acil olarak faiz indirimine gitmek zorunda kalmış; FED, Avrupa Merkez Bankası, İngiltere, Kanada, İsviçre ve İsveç merkez bankaları koordineli bir şekilde; Çin, Tayvan, Hong Kong ve Güney Kore merkez bankaları ise bireysel olarak faiz indirmiştir. Ayrıca tüm dünyayı saran küresel krize karşı ülkeler ardi ardına, toplam tutarı 5 trilyon doları aşan önlem paketleri açıklamışlardır.

Dünyayı saran ekonomik krizle birlikte merak edilen konuların başında mevcut kapitalist sistemin ekonomik krizdeki rolü yada sorumluluğunun ne olduğu sorunu gelmektedir. Aynı şekilde önceki dönemlerde Dünya Ekonomisini sarsan bu tarz krizlerden sonra mevcut ekonomik sistemde yaşanan revizyon veya kırılmalar günümüzde nasıl bir sonuç karşımıza çıkaracağı tartışılan konuların başında gelmektedir. Financial Times'in ekonomi yazarı Martin Wolf, 24 Mart tarihli köşe yazısında şu ifadeyi kullanmıştı: "14 Mart 2008 tarihini unutmayınız: bu tarih bundan böyle küresel serbest piyasa kapitalizm rüyasının öldüğü gün olarak anılacaktır."

Acaba durum gerçekten böyle miydi? Bu süreç mevcut ekonomik sistemin dönüşmesini mi sağlayacak, yoksa aksaklıklar derlenip toparlanarak yola devam mı edilecek.

Sürecin işleyişine baktığımızda dünyaya egemen olan mevcut ekonomik sistemin aktörleri, mevcut yapının temellerini sarsacak gelişmelerin olmadığını iddia etmektedirler. Ekonomik krizin gölgesinde toplanan Davos'ta hemen hemen herkesin birleştiği nokta şu "kapitalizmin tamir edilemez biçimde parçalanmadığı, ayar gerektirdiğidir". Yine aynı şekilde Davostaki Dünya Ekonomik Forumu küresel ekonomik sistemin yeniden inşası çağrısıyla sona erecektir. Ancak tamda bu ortamda karşımıza şöyle bir paradoks çıkmaktadır. Sistemi terleme ve toparlama adına ortaya atılan ve de uygulamaya konulan çözümler temelde kapitalist sistemin özüne aykırılık içermektedir. Piyasa müdahaleleri, ekonomik kurtarma paketleri küresel ekonomik sistemin nasıl bir açmaz içerisinde olduğunun açık göstergesidir.

Son yüzyılda ekonominin genel seyrine baktığımızda günümüzde olduğu gibi dünya genelini etkileyen büyük ekonomik bunalımlar sonrasında ya topyekûn sistemin sorgulandığını ya da belli başlı revizyonlarla yola devam edildiğini görmekteyiz. 1929 yılında

tüm dünyayı etkileyen büyük buhrandan sonra ekonomik sistem topyekun bir değişim geçirerek, klasik ekonomi anlayışı yerini Keynesyen ekonomik anlayışa bırakmıştır. Ancak 1970'lerde ortaya çıkan kapitalist ekonominin genel krizine karşı böyle keskin bir dönüşüm yaşanmamıştır. 1980 sonrası kapitalist sistem neo-liberal politikalarla revize edilerek yola devam edilmiştir.

Son krizle bir kez daha anlaşılmiş oldu ki kapitalist sistemin sunmuş olduğu küresel anlayış kriz sonrası önlemler konusunda fazlaca etkili çözümler sunamamakta, bozulan ekonomik yapıyı düzeltme anlamında alınan önlemler ulusal çapta programlar şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Yine aynı şekilde temelde serbest piyasa ekonomisi anlayışı üzerine inşa edilmiş olan küresel ekonomik sistemin krize girdiği durumda çıkış yolu olarak kurtarma paketleriyle gelen piyasa müdahaleleri görülmektedir. Geline nokta da ekonomik sistemin bundan sonrasıyla ilgili sağlıklı yorum yapabilmek için krize karşı alınan tavır ve yapılan yorumların olgunlaşması anlamında zamana ihtiyaç vardır. Bu süreçte yaşanan gelişmelere bakarak küresel ekonomik sisteme ilişkin gidişatın revizyonla mı yoksa kırılmayla mı sonuçlanacağı bu zaman zarfında karşımıza çıkacaktır.

YENİLENEBİLİR ENERJİ VE TÜRKİYE'NİN DURUMU

Abdulvahap SEVİM

(2005 Mezunu, İBB Dış İlişkiler Uzmanı)

Önceleri yaşamını doğal çevrede sürdüren insan ihtiyaçlarını da doğal kaynaklardan sağlıyordu. Kurutmayı ve ısınmayı güneşle, tahıl üretimini rüzgarla yapıyor, bir kandilin ışığıyla aydınlanabiliyordu. Nüfus artıp ihtiyaçlar çeşitlenince, "daha çok" ve "daha hızlı"yı isteyen insan, yeni kaynakların arayışına girdi. Önce buharın keşfinde olduğu gibi kullandığı kaynakları yoğunlaştırarak "daha fazla" enerji elde etti. Ancak suda yaptığı yoğunlaştırmayı güneşin dağınık enerjisini birleştirmek için denemek yerine daha kolay bir yolu seçti. Yakılmasıyla daha fazla enerjiyi açığa çıkaran yakıtlara yöneldi. Fakat bu yakıtların çevreye ve atmosfere verdiği zarar, sağladığı faydayı gölgeledi. Çok değil, 100 yıl gibi kısa bir sürede fosil yakıtların doğaya ve canlıların sağlığına verdiği zararlar etkisini gösterdi. Kömür, doğalgaz, petrol gibi binlerce yılda oluşmuş kaynaklar "insanlığın gelişmesi(!)" adına tükendikçe, atıklarıyla hava, su, toprak da tükenmeye başladı. Fosil yakıtlar olarak adlandırılan kömür, petrol ve doğalgazın yarattığı olumsuzluklar sadece yakın çevreyle sınırlı kalmadı; atmosfere de yayıldı. Sonunda bu kirlilik, iklim değişikliğine yol açmaya ve dünya yaşamını tehdit etmeye başladı.

Kömür, petrol ve doğal gaz gibi fosil yakıtların iklim değişikliğine yol açmasının nedeni, yanma sırasında ortaya çıkan karbondioksit ve metan gibi sera gazlarının bünyelerinde ısı tutma özelliğine sahip olmaları. Güneş, gün doğumundan batımına kadar atmosferin içine ısı ve ışığını veriyor. Doğal döngünün devamı için, bu ısının tekrar uzaya transferi gerekiyor. Oysa fosil yakıtların neden olduğu sera gazları, ısının bir kısmının atmosferde tutulmasına yol açıyor. Böylece dünya, ısınmaya ve iklim değişmeye başlıyor.

• Küresel Isınma ve Sonuçları

1900'lerden 2000'lere kadar atmosferin ortalama

sıcaklığı 0.5 derece arttı ve iklim değişikliğinin zincirleme sonuçları yavaş yavaş yaşamımızı etkiliyor. Su kaynakları kuruyor, çiçekler erken açıyor, erken yağın karlar ürünleri telef ediyor, bitkiler zamansız meyve veriyor ya da hiç vermiyor. Uzmanlar, fosil yakıtların etkilerini kısa ve uzun vadeli olarak değerlendiriyorlar. Kısa vadede oluşan sonuçlar artık yaşamımızın bir parçası. Sıcaklık arttıkça buzlar anakütleden koparak eriyor, çığ olayları artıyor, fazla miktarda su dolaşıma giriyor, sel felaketleri, fırtınalar, kasırgalar oluşuyor. Deniz kıyısında yaşayan binlerce kişi sel suları altında ölüyor.

Küresel ısınmanın, uzun vadede öngörülen sonuçları daha vahim; ortalama sıcaklık artışı bu hızla devam ederse, 2020 yılında deniz seviyesi bir metreye kadar yükselecek. Bu, dünyanın en büyük kentlerinin sular altında kalması anlamına geliyor.

Isı artışının kısa vadede meydana getirdiği değişimlerin yaşanmaya başlaması ve buna bağlı olarak yapılan tahminler, sivil kuruluşlarla birlikte hükümetleri de harekete geçiriyor. Suların altında kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalan 77 ada devleti ve Malta'nın inisiyatifiyle ülkeler, 1992 yılında Rio Çevre Zirvesi'ne giden süreci başlattılar. 1992'de yapılan Rio Zirvesi'nin ardından, gelişmiş ülkeler 1992'de Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ni imzaya açtılar. Zirveye katılan ülkeler, diğer ülkelerle çözüm bulmak ve sera gazı emisyonlarını 1990 yıllarındaki seviyenin altına çekmek için, ülkelerin uyması gereken kuralları belirlemek üzere bir dizi Taraflar Konferansı (COP-Conference of Parties) düzenlediler. Ancak pek çok ülke yine ekolojik dengeleri ya da insan ve

çevre sağlığını değil, kendi ekonomik çıkarlarını gözetince anlaşmada zorlandılar. Afganistan, Irak, Somali ve Türkiye gibi bazı ülkeler Rio anlaşmasını görmezlikten gelerek, bugüne kadar onaylamadılar. 1997 yılında yapılan Kyoto İklim Zirvesi'nde(Türkiye'nin, Kyoto Protokolüne katılmasının uygun bulunduğuna ilişkin kanun tasarısı 05.02.2009 tarihinde, TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek yasalaştı.) ise ABD, Kanada, Japonya, Avustralya gibi bazı ülkeler kendi ülkelerinde sera gazı emisyonlarında indirim yapma sorumluluğunu üstlenmek istemediler. Bu arada kendi ülkelerinde güneş, rüzgâr gibi temiz enerji kaynaklarını kullanan enerji sistemlerini geliştirerek Kyoto hedeflerini tutturmaya çalışan endüstrilemiş Avrupa Birliği ülkeleri ise, Yunanistan, Portekiz, İspanya gibi birliğe yeni katılan ülkelerin emisyonlarını 1990 yılına göre yüzde 30 civarında arttırmasına göz yumulmasını istediler.

Bir yandan ulusal ve ekonomik çıkarlar gözetilirken, diğer yandan da nükleer enerji dahil olmak üzere petrol, kömür ve doğalgaz gibi fosil yakıtların zararını fark edenler, standart dışı ve pazar değerı olmayan çöp teknolojileri, bunun farkında olmayan ülkelere, aktarmaya başladılar. Bu teknolojileri satabilmek için kredi veren ülkeler, geçmişin sorunlu teknolojilerini başka ülkelere de taşıdı, taşıyor. Bunu yaparken de sorunun, iklim değişikliği ve küresel kirlenme gibi sonuçlarla kendilerine döneceğini hesap etmiyorlar.

• Yenilenebilir Enerjinin Gerekliiliği

Küresel ısınmanın, iklim değişikliğinin engellenmesi ve ekolojik denge için kaynakların yenilenebilir olması ve fosil ve nükleer yakıtlara alternatif doğal enerji kaynaklarına yönelmek gerekiyor.

Uluslararası Enerji Ajansının (IEA) Yenilenebilir Enerji Çalışma Grubu tanımına göre yenilenebilir enerji, sürekli olarak yenilenen ve doğal süreçlerden elde edilen enerji çeşididir. Bir diğer ifadeyle yenilenebilir enerji, doğanın kendi evrimi içinde, bir sonraki gün aynen mevcut olabilen enerji kaynağıdır. Bu enerji çeşidi farklı şekillerde bulunabilir; doğrudan veya dolaylı bir şekilde güneşten veya yer kabuğunun derinliklerinden çıkarılan ısıdan elde edilir. Güneş, rüzgâr, biokütle, biyokütle, jeotermal, hidrolik güç, okyanus kaynakları ve yenilenebilir kaynaklardan elde edilen hidrojen enerjisi tanım içerisinde yer alan diğer enerji kaynaklarıdır.

Bugün yaygın olarak kullanılan fosil yakıtlar, yakılınca biten ve yenilenmeyen enerji kaynakları. Oysa yenilenebilir enerjiler, yenilenebilir olmalarının yanı sıra temiz enerji kaynakları olarak karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla yenilenebilir enerjiye her geçen gün rağbet artmaktadır. 2020 yılında dünyada üretilen elektriğin yüzde 50'sinin yenilenebilir kaynaklardan olması planlanıyor. 2010 yılında kullanılacak elektrik enerjisinin yüzde 10'u ise rüzgardan sağlanacak. Bunun dışında dünyada pek yaygın olmayan başka yenilenebilir enerji kaynakları da bulunuyor. Dalga, med-cezir (gel-git), çöpten sağlanan metan gazı ve kanalizasyon ısısından da ısınma ve elektrik üretimi için enerji elde edilebiliyor. Doğaya saygılı enerji kaynaklarının kullanımı arttıka, yeni enerji kaynakları konusunda yapılan araştırma faaliyetleri de artıyor. Peki Türkiye'de yenilenebilir enerji potansiyeli ne? İsterseniz şimdi de Türkiye'yi ele alalım:

	<i>Yenilenebilir Enerji Kaynakları</i>	<i>Kaynak veya Yakıtı</i>
1	Güneş Enerjisi	Güneş
2	Rüzgar Enerjisi	Rüzgar
3	Dalga Enerjisi	Okyanus ve Denizler
4	Biyokütle Enerjisi	Biyolojik artıklar
5	Jeotermal Enerji	Yer altı suları
6	Hidrolik Enerji	Nehirler
7	Hidrojen Enerjisi	Su ve Hidroksitler

• Yenilenebilir enerjide Türkiye'nin Konumu

Yenilenebilir enerjiler önümüzdeki yılların en hızlı yükselen sektörü olmaya aday. ABD ve AB yenilenebilir enerji sektörüne çok önemli yatırımlar yapıyorlar. Hatta bazı ekonomistler, bu sektöre yapılacak yatırımların mevcut finans krizinden çıkmakta önemli rol üstleneceğini ifade ediyorlar. Türkiye'nin enerji kaynaklarına bakıldığında, en büyük doğal enerji potansiyelini yenilenebilir enerjilerin oluşturduğu dikkat çekiyor. Özel sektör de Türkiye'nin yenilenebilir enerjiler potansiyelinin farkında. Bu ilginin özellikle piyasa dostu, şeffaf düzenlemeler ile desteklenmesi gerekiyor.

Enerji konusunda Türkiye'nin durumu AB'nin durumuna benzerlik gösteriyor. Enerji güvenliği Türkiye açısından çok önemli bir konu. Bununla birlikte bugün Türkiye'nin petrol ve gaz ithalatına bağımlılığı AB'den daha fazla. Gelişmekte olan bir ülke olan Türkiye'de karbon emisyon miktarı her geçen gün artmaya devam ediyor. Enerji fiyatları da oldukça yüksek.

Türkiye'nin yerli kaynaklarından elektrik üretilebilecek potansiyeli 432 milyar kilovat saat. Ancak bunun 350 milyar kilovat saati kullanılmıyor. Son dönemde EPDK'ya yapılan lisans başvurusundaysa ithal kömür ve doğalgaz ağırlıkta. Bu durum, elektrik üretimindeki ithal kaynak ağırlığının önümüzdeki yıllarda daha da artacağı sonucunu ortaya çıkartıyor. Oysa uzmanlar Türkiye'nin önemli miktarda yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeline sahip olduğunu ve enerji üretiminde kömürden sonra ikinci sırada geldiğini söylüyorlar. Türkiye'nin yenilenebilir enerji üretiminde en önemli payın hidroelektrik ve biokütleyle ait olduğunu ifade eden uzmanlar, rüzgâr ve güneş enerjisinin payının henüz çok küçük olmakla birlikte, gelecekte artmasının beklendiğini de dile getiriyorlar.

Türkiye'nin tespit edilmiş olan ekonomik hidrolik enerji potansiyeli 130 milyar kilovat saat/yıl. Bu potansiyelin yüzde 35'i işletiliyor, yüzde 9'u inşaat aşamasında, geri kalan yüzde 56'sı ise proje seviyesinde. Türkiye'nin biokütle kaynakları tarım, orman, hayvan, organik

şehir atıklarından oluşuyor.

Yeni geliştirilmiş olan Türkiye Rüzgar Enerjisi Atlası (REPA) ile yıllık ortalama rüzgar hızı 8.5 m/s ve üzerinde olan bölgelerde en az 5 bin MW, 7.0 m/s'nin üzerindeki bölgelerde ise en az 48 bin MW büyüklüğünde rüzgar enerjisi potansiyeli olduğu tespit edilmiş durumda.

Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası ise yıllık elektrik üretim potansiyelinin 380 milyar kilovat/saat olduğunu ortaya koyuyor. Türkiye'de bu potansiyelin kullanılmamasının başlıca nedeni maliyetlerin çok yüksek olması. Yenilenebilir Enerji Yasası ile bu yatırımlara 10 yıl alım garantisi veren hükümet, güneş pil ve santrallerinin Türkiye'de yapılmasını arzu etmekte, bu yönde Almanya, Hollanda, İspanya ve ABD ile çalışmalarda bulunmaktadır. Türkiye'nin jeotermal enerji potansiyeli 31 bin 500 MW't boyutunda. Jeotermal enerji potansiyelinin yüzde 10'luk bölümü konut ısıtmakta ve 27 MW'lık bölümü ise elektrik üretimi amaçlı kullanılıyor. 25 MW'lık jeotermal elektrik üretim santrali ise henüz yapım aşamasında.

Türkiye'nin önemli miktarda yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeline sahip olmasına rağmen Türkiye'de yenilenebilir enerjiye gereken önemiyet

verilmemektedir. Türkiye'de yenilenebilir enerjiyi kullanmayı cazip hale getirmek için yapılması gereken, enerji kullanımında tasarrufa yönelen yenilenebilir enerjilerin ve sürdürülebilir bir enerji politikasının yürürlüğe sokulması gerekir.

• Sonuç

Yenilenebilir enerji kaynaklarının giderek daha önemli bir yer tuttuğu enerji verimliliği, enerji tasarrufu ve enerji karışımı gelecek açısından doğru dönüm noktalarını oluşturuyor. Enerji holdingleri henüz 90'lı yıllarda yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji üretiminin en iyi ihtimalle % 4'ünü oluşturabileceğini düşünüyordular. Ancak bugün Avrupa Birliği yenilenebilir enerji oranını 2010 yılında % 12'ye çıkarma hedefini koymuş bulunuyor. Hatta yenilenebilir enerjinin elektrik üretimine % 22 oranında katkı sağlaması düşünülüyor. AB, bu bağlamda kimi adımlar attı ve üye ülkelerden de aynı adımları atmalarını talep ediyor. Ancak bugün Avrupa'da bile tüm imkânlar sonuna kadar kullanılmış değil henüz.

Türkiye'deki gerçek durum ise böylesine bir senaryodan çok uzakta. Bugün Türkiye'deki enerji politikalarının parametrelerini, jeostratejik güç kazanma gayretleri ve sınırsız bir büyüme hedefi koyan sanayi ve gelişme politikaları belirliyor. Enerji piyasasına fosil yakıtlar - özellikle de doğalgaz hükmediyor. Ulusal enerji politikaları içinde yenilenebilir enerji ancak tali bir role sahip. Bunların yerine Enerji Bakanlığı'nın güncel planları, temelde 2012 yılında üç adet nükleer santral kurma yönünde geliyor. Sanayide ve evlerde enerji verimliliği ve enerji tasarrufunun sözü dahi edilmiyor henüz. Enerji, nakliye sektöründe, sanayide ve evlerde sonsuz bir servetmişçesine boşa tüketiliyor ve israf ediliyor. Türkiye'nin önemli miktarda yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeline sahip olmasına rağmen Türkiye'de yenilenebilir enerjiye gereken önemiyet verilmemektedir. Türkiye'de yenilenebilir enerjiyi kullanmayı cazip hale getirmek için yapılması gereken, enerji kullanımında tasarrufa yönelen

yenilenebilir enerjilerin ve sürdürülebilir bir enerji politikasının yürürlüğe sokulması gerekir.

KAYNAKÇA

- İ. Atılğan, "Türkiye'nin enerji potansiyeline bakış", Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi", 15. Sayı, Ankara, 2000, s. 31-32
- S. Bilgen, S. Keles, A. Kaygusuz, A. Sarı, And K. Kaygusuz, "Global warming and renewable energy sources for sustainable development: A case study in Turkey", Renewable and Sustainable Energy Reviews, 361, 2006, s. 6-7
- A. Demirbaş, "Turkey's renewable energy facilities in the near future, Energy Sources", 2006, s. 527-536
- M. Dogan, "Enerji ihtiyacı ve alternatif enerji kaynaklarında gelişmeler", TSE Standart Dergisi, sayı: 468, sayfa: 28-36.
- <http://www.bugday.org/>
- <http://www.euractiv.com.tr/enerji/link-dossier/turkiyenin-en-buyuk-dogal-enerji-potansiyelini-yenilenebilir-enerjiler-olusturuyor-000048>

VERGİ POLİTİKASINDA VE İŞLETME POLİTİKALARI İÇİNDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI VE KAYIT DIŞI EKONOMİ

Arif AYLUÇTARHAN

(2001 Mezunu, Vergi Denetmeni)

Bilgi teknolojilerinin kullanılması ve diğer gelişmeler hem vergi idaresinde hem de mükelleflerin işletmelerinde önemli ilerlemeler sağlamaktadır.

Vergi idaresi boyutunda, vergi tabanının geliştirilmesine yönelik olarak vergi mevzuatında ve idari uygulamalarda önemli ilerlemeler kaydedilmektedir. Ekonomik krizin ekonomiye getirdiği belirsizlik ve ekonomik aktörlerden önem talepleri karşısında yapısal adımların tasarımı, uygulanması ve geliştirilmesi çalışmalarında yavaşlamalardan bahsedebileceğimize de yapısal gelişmeler üzerinde durulmasında ehemmiyet arz edecek hususlardır. Vergi mevzuatında yapılan geliştirmeler ile vergi idaresinin bilgi teknolojilerinden daha fazla yararlanma çalışmaları vergi tabanının geliştirilmesi gayesine hizmet etmektedir.

Özel kesim boyutunda, bilgi teknolojilerinin gelişimi ile birlikte işletme dahilinde veri toplanması ve bu verilerin işlenmesi giderek daha önemli hale gelmektedir.

Bu yazımızda kanun koyucunun ve vergi idaresinin yaptığı düzenlemelerle kayıt dışı ekonomiyi daraltarak vergisel bir gayrisafi yurt içi hasıla üst hedefine ulaşma çabaları ile ekonomik aktörlerin dahili verilerini işleme ve bilgi teknolojilerine başvurmaları çalışmalarının aynı eksen ve zaman zarfında nasıl geliştiği, etkileşimi yorumlarına yer verilecektir.

Mali milat uygulamasının (Nereden Buldun) ekonomik kriz ve tepkiler karşısında uygulanamayıp yürürlük bulamaması karşısında

mali idare kayıt dışı ekonomiyi daraltma ve mali yapılandırma çalışmaları için yöntem değişikliğine gitmiştir. Önce mali milat olarak servetin beyanı daha sonra kaynağı açıklanmayan harcama ve tasarruflara kaynaklık eden kazancın resen vergilendirilmesi düzenlemesi felsefik olarak tümünden gelimci bir yönetime denk gelmektedir.

Ancak mali milat düzenlemesi başarısız sonuç verince bu kez tüme varım yöntemi ile kayıt dışı ekonominin küçültülmesi çalışmalarına başlanmıştır. Önce 4811 sayılı Vergi Barışı Kanunu çıkarılarak hem yüksek bir gelir kaynağı sağlanmış hem de yeniden yapılandırma için zemin oluşturulmuştur.

Daha sonra 4369 sayılı yasa dahil bir çok yasanın gerekçesinde yer alan şu ilkelere uygun düzenleme ve yapılandırma çalışmalarına başlanmıştır.

- Vergi tabanının genişletilmesi
- Kayıt dışı ekonominin kayda alınması
- Vergi sisteminin daha basit ve açık hale getirilmesi
- Vergi adaletinin sağlanması
- Ekonomiye uyum

Bu ilkelerin uygulamaya geçirilmesi için yapılan mevzuat uygulamalarının bazıları aşğıdaki gibidir.

- Vergi yasaları yeniden yazılmaya başlanmış ilk olarak 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Yasası hazırlanarak 2006 yılında yürürlüğe girmiştir.

- 8.000 YTL'yi aşan tahsilât ve ödemelerin bankalar ve PTT aracılığıyla yapılması uygulaması başlatılmıştır

- Alkollü içkilerde ve sigaralarda bandrollü izleme sistemi kurulması ve sistemin işletilmesine yönelik çalışmalar uygulamaya geçirilmiştir.

- Akaryakıt pompalarının ödeme kaydedici cihazlara bağlanmasına ilişkin uygulama başlatılmıştır.

Kayıt dışı ekonominin küçültülerek vergi tabanının geliştirilmesi çalışmalarında ticari ilişkilerin iki tarafının(mal ve hizmet arz eden ile karşılığını ödeyen) izlenmesini sağlayan takip sistemleri büyük öneme sahiptir. Bu çerçevede bandrol sistemi gibi emtianın takibini sağlayan sistemler yanında banka ve diğer kurumlar aracılığı ile tahsilatın yaptırılması çok önemlidir. Ancak mal ve hizmet sunumunu ve karşılığının ödenmesi olarak oluşan ticari ilişkinin her iki tarafını elektronik fatura ve elektronik kayıtlarla izlenmesi kayıt altına alma çalışmalarına büyük katkı sağlayacaktır. Gümrükten itibaren malların gümrük beyannameleri, mahsulün alındığı araziden itibaren elektronik fatura ile izlenmeye başlanan malın ve karşılığını oluşturan ödemenin izlenmesi kayıt dışı ekonomiyi daraltarak vergi tabanının genişlemesini sağlayacaktır. Buradaki can alıcı öneme haiz nokta kayıt dışı ekonomiyi besleyen alanlardan malların ekonomiye girişinde ya da kayıt dışı mübadeleye daha müsait olan hizmet sektörünün ekonomiye girişinin engellenebilmesinde başarı gösterilmesi gereğidir. Gerek mübadelenin para yönünün izlenmesinin güçlendirilmesi gerek artan kayıt içi ekonominin aktörlerin zorlaması gerekse de denetimin gerçek işlevine kavuşması sisteme yardımcı olabilecektir.

Konunun mükellef boyutunda üretici emtia ticareti ile uğraşan ya da canlı hayvan ve ya diğer zirai ürün yetiştiriciliği yapan girişimcilerin kullandığı üretim temelli programlar, muhasebe programları gibi yazılımlar bu girişimcilerin ihtiyaç duyduğu hasılat, birim maliyet, üretim safhası gibi bilgileri onlara sağlamaktadır. Bu programlardan teknoloji bölgelerinin birinde geliştirilen ve çeşitli üretim sahalarında kullanılan barkod temelli bir gerçek-zaman (real-time) MRP II (İmalat kaynak planlama 2) özellikle dikkatimizi çekmiştir. Bu MRPII (İmalat kaynak planlama 2) bir donanım ve yazılım ürünüdür. Veri toplamak için tasarlanmış düşük maliyetli (low-cost) donanım ürünlerinin yanı sıra bir MRP yazılımını içermektedir. Sahadan stok hareketleri, operatörlerin yaptığı operasyon miktarı ve kalite verilerini barkod kullanarak bilgisayara aktarmaktadır. Bu veriler kullanılarak satın alma durumu, depoların durumu, stok hareketleri, sipariş durumları, yapılan operasyon miktar ve operatörleri,

proses miktarları, operatör, makine ve ürün verimlilikleri, kayıp süreler, operasyon ve ürün kalite verileri, sevk verileri ve gerçekleşen maliyeti gerçek-zamanda raporlamaktadır. Gerçekleşen maliyetle planlanan maliyeti(bütçe) karşılaştırmaktadır. Bu sistemin yazımız için önemi maliyetin ve prim sistemi uygulamada hak edilen ücretlerin gerçek zamanda raporlandırılabilmesidir.

Kayıt altına alma çabaları içinde ekonomiden veri toplanarak bu verilerin işlenmesi çalışmalarında girişimcilerin işletme içi verilerinden onların kullandığı bilgi teknolojilerinden yararlanmak belki de doğrudan bu verilerin vergi idaresine de ulaşmasını sağlamak kanımızca gerçek sonuçlar ortaya koyabilir niteliktedir.

Vergi idaresi bu çalışmaları en etkin şekilde yerine getirdiğinde kayıt dışı ekonomi büyük oranda küçülecek vergi tabanı genişleyecek ve vergi oranlarını düşürülmesi ile hissedilen vergi yükü hafifletilmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

1. 4369 sayılı kanun gerekçesi. Kabul Tarihi: 22.07.1998(29 Temmuz 1998 gün ve 23417 (M) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

2. 4444 sayılı kanun gerekçesi. Kabul Tarihi: 11/8/1999 Resmi Gazete Sayısı / Tarihi :23786 - 14/8/1999

3. 4783 sayılı kanun gerekçesi. Kabul Tarihi: 7/1/2003 Resmi Gazete Sayısı / Tarihi :24988 - 9/1/2003

4. 5520 sayılı kanun gerekçesi. 13/6/2006 Resmi Gazete Sayısı / Tarihi :26205 - 21/6/2006

5. Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı 2008 - 2010 . http://www.gib.gov.tr/fileadmin/yeni/Kayit_disi_ekonomi.pdf (Erişim tarihi:26.02.2009).

6. @r-ge MAS <http://www.argebilisim.com> (Erişim tarihi:26.02.2009).

YURTDIŞINDAN İNTERNET KANALIYLA ALINAN EŞYALARDA GÜMRÜK MUAFİYETİ

Sezai KAYA

(2001 Mezunu, Gümrük Kontrolörü)

I- GİRİŞ

Alıő verıő yapmak için artık mağaza mağaza dolaőmak gerekmiyor. Bu ihtiyacınızı yerinizden kalkmadan gidermek mümkün...

Yerinden kalkmadan alıő verıő yapmak isteyen herkes, bir nev'i alıő verıő merkezi iőlevi gören internet sitelerinden yararlanmaktadır. Ancak, bazı durumlarda internet sitelerinin yurtdıőı merkezli olması nedeniyle alıő verıő yapan kişinin aklına "acaba gümrükte prosedür ne olacak" sorusu takılmakta ve hatta gümrükte yaőayabileceđi muhtemel sıkıntılarını düşünerek yaptığı alıő verıőten piőmanlık duyacak seviyeye gelmektedir. Bazı kişiler de gümrük prosedürü uzun sürer düşüncesiyle yurtdıőı merkezli sitelerden alıő verıő yapmaktan en baőtta çekinmektedir.

Bu noktada; sipariş edilen eşyanın özelliklerine göre sıra dışı durumlara karőılaőılabilecek olmakla birlikte, yurt dışından satın alınan bir eşya posta veya kargo yoluyla gümrüğe geldiğinde, genel ilkeler çerçevesinde uygulanacak olan işlemler bu yazımın konusunu oluőturmaktadır. Keza; yazımın örnek sorular kısmında yer alan sorularla, diğer bölümlerde anlatılan hususların zihinlerdeki yerinin netleşmesi amaçlanacaktır.

II- KONUYLA İLGİLİ MEVZUAT

2000/53 Sayılı Gümrük Vergilerinden Muafiyet ve İstisna Tanınacak Haller Hakkında Bakanlar Kurulu

Kararı'nın 4. maddesinde ; yurt dışından Türkiye'deki bir kiőiyeye mektupla veya posta paketi ya da hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gönderilen ve gerçek kıymeti gönderim başına toplam 100 AVRO'yu geçmeyen ve ticari miktar ve mahiyette olmayan alkol ve alkollü ürünler ile tütün ve tütün ürünleri hariç her türlü eşyanın gümrük vergilerinden muaf olacağı belirtilmektedir.

Sözü edilen düzenleme 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun 167. maddesinin 4. fıkrasında yer alan "değer 100 AVRO'yu geçmeyen eşya gümrük vergilerinden muaf" hükmünden kuvvet bulmaktadır.

Diğer yandan; 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 16. maddesi ve 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 7. maddesinde de bu eşyaların KDV ve ÖTV'den istisna olacağı ifade edilmektedir.

III-ŞARTLAR VE AÇIKLAMALAR

Mevzuat çerçevesinde; internet üzerinden yurtdıőı merkezli gerçek veya tüzel kiőilerden alınan ve posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla Türkiye'ye gelen eşyaların gümrük vergilerinden muaf, KDV ve ÖTV'den istisna olabilmesi için aranan şartlar şunlardır.

1. şart: Eşyalar yurt dışından Türkiye'deki bir kiőiyeye mektupla veya posta paketi ya da hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gönderilmiş olmalıdır.

Posta paketi veya hızlı kargo taşımacılığı dıőındaki

yollarla gelen veya getirilen eşyalarda muafiyete ilişkin kıymet sınırları değişmektedir. Örneğin yurtdışından gelen yolcunun yanında getirdiği ve yolcu beraberi eşya veya hediyelik eşya listelerinde yer alan eşyada herhangi bir kıymet sınırlaması bulunmamakla birlikte sözü edilen listeler dışında kalan eşyalarda 300 AVRO'ya kadar bir sınırlama söz konusudur. Yazımızın konusu yolcu beraberi eşya uygulaması olmadığı için burada konu derinlemesine incelenmeyecektir.

Burada belirtmekte yarar gördüğümüz bir diğer husus bulunmaktadır. Kanun veya mezkûr Bakanlar Kurulu Kararı'nın lafzında yurtdışındaki bir kişiden Türkiye'deki bir kişiye gönderilen paketlerden bahsedilmektedir. Gerçek veya tüzel kişi ayrımı yer almamaktadır. Buna göre; yurtdışında yerleşik gerçek veya tüzel kişiden Türkiye'de yerleşik gerçek veya tüzel kişiye gönderilmiş olan ve gerçek kıymeti 100 AVRO'yu aşmayan posta veya kargo paketleri gümrük vergilerinden muaf, KDV ve ÖTV'den istisnadır.

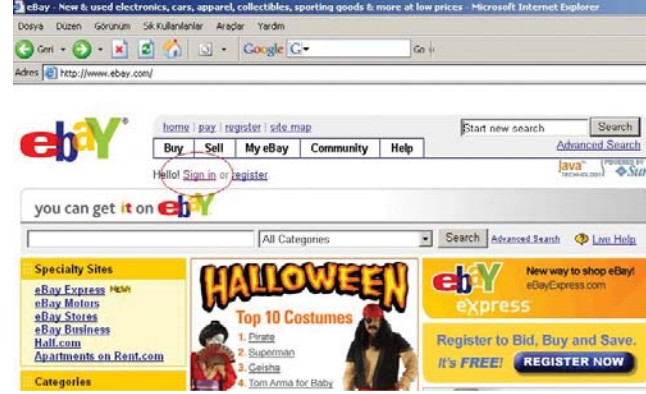
2. Şart: Eşyaların gerçek kıymeti gönderim başına toplam 100 AVRO'yu geçmemelidir.

Eşyaların kıymeti koli içerisinde gelen faturadan veya fatura yerine geçen belgelerden tespit edilmektedir. Eşyanın kıymeti bu belgelerden tespit edilemediği taktirde gümrükçe taktir edilen kıymet esas alınmaktadır.

3. Şart: Eşyanın gerçek kıymeti 100 AVRO'yu geçmesi halinde 1.500 AVRO'ya kadar olanlarından %10 oranında tek ve maktu vergi alınmaktadır. %10 oranında alınan bu vergiye gümrük vergisi, KDV ve ÖTV dahildir.

4. Şart: Kıymeti 1.500 AVRO'yu aşan eşyanın vergileri ise İthalat Rejim Kararı'nda belirtilen oranlardan alınmaktadır.

Örneğin, 8525.80.30.00 GTİP'inde (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) yer alan dijital kameraların ithalinde, 09.02.2009 tarihi itibarıyla %18 oranında KDV, %20 oranında ÖTV alınmaktadır. Dijital

kameraların ithalinde gümrük vergisi alınmamaktadır. Bu bağlamda; internet üzerinden alınan ve kargo yoluyla gümrüğe gelen 2.000 AVRO kıymetindeki dijital fotoğraf makinesi (kamera), gümrük beyannamesi ile beyan edilecek ve yukarıda belirtilen oranlarda vergiye tabi olacaktır. Makinenin kıymetinin 100 AVRO'yu aşmadığı durumlarda vergi alınmayacak olmakla birlikte, 100-1.500 AVRO arasında %10 oranında tek ve maktu vergi tahsil edilecektir.

5.Şart: Eşyalar ticari miktar ve mahiyette olmamalıdır.

Burada yanıtlanması gereken bir soru hangi miktar ve mahiyetteki eşyanın ticari olduğudur. Bu sorunun yanıtı duruma ve olaya göre değişecek olmakla birlikte yalın olarak değerlendirme yapılacak olursa; eşyanın miktar ve mahiyeti, bu eşyanın ticaretinin yapıldığına yönelik bir kuşku bırakmayacak şekilde olmalıdır.

Örneğin değeri 100 AVRO'yu aşmayan ancak binlerce toplu iğne veya küpenin durumunda olduğu gibi. Ya da bir kişinin adına farklı günlerde sık sık posta paketi veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen ve gerçek kıymeti 100 AVRO'yu aşmayan eşyalarda olduğu gibi.

Bir kişi adına farklı günlerde sık sık posta paketi geldiği yönünde şüphe hasıl olması halinde, gümrük idaresince sistem üzerinde sorgulama yapılmakta ve bu sorgulama sonucunda ticaret yapıldığı yönünde kanaat oluşması durumunda beyanname açılması ve eşyanın ithalinde öngörülen vergilerin tahsili yoluna gidilmesi söz konusu olabilmektedir

IV- GÜMRÜĞE BEYAN

Türkiye'ye gelen posta-kargo kolileri, posta-kargo şirketi tarafından, gümrük işlemlerinin yapılacağı liste halinde özet beyan tescil etmek suretiyle beyan olunur. Daha sonra, gümrük idaresinin görevlendireceği muayene memuru, listelerde gösterilen kolilerdeki eşyayı inceleyerek ticari ve ticari olmayan eşyayı ayırır.

Ticari nitelikte olan eşya için gümrük idaresince liste düzenlenir ve bu liste posta-kargo idaresine verilir. Posta idaresi bu listeye dayanarak koli alıcısına, adına gönderilen eşyanın giriş işlemlerinin yapılabilmesi için en kısa zamanda gümrüğe başvurması gerektiğini bir haber kağıdı ile bildirir. Bu eşya sahiplerince gümrük beyannamesi ile beyan edilir.

Yapılan ayırım sonucunda ticari mahiyette olmadığı anlaşılan eşya için gümrük beyannamesi aranmadan uluslararası kabul görmüş posta belgeleri (Declaration en Douane-CN 22, CN 23) beyanname olarak kabul edilir ve eşya için koli alıcısına tebligat yapılmaksızın, muayene ve tahakkuk işlemleri yapılır. Ancak, ticari mahiyette olmamakla beraber uluslararası kabul görmüş posta belgeleri olmadan gelen ve değeri 100 AVRO'yu geçmeyen eşya ile değeri 100-1.500 AVRO olan eşyalar için gümrük idaresi koli alıcısına "sözlü beyan formu" doldurmaktadır.

V- EŞYANIN İTHALİNDE ARANAN BELGELER

1982 Anayasası, 2976 Sayılı Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve 95-7606 Sayılı İthalat Rejim Kararı Bakanlar Kurulu'na, Dış Ticaret Müsteşarlığı'na ve ilgili diğer kurumlara dış ticaretin düzenlenmesiyle ilgili yetkiler vermiştir. Bu çerçevede, dış ticaretin yerli üreticiler üzerinde etkilerini hafifletmek, ödemeler dengesini gözetmek, insan, çevre ve hayvan sağlığını, devletin siyasi, askeri ve ekonomik varlığını tehdit eder mahiyetteki eşya ithalatını engellemek maksadıyla bir takım

düzenlemeler yapılmaktadır.

Konunun zihinlerdeki yerinin netleşmesi için dijital kamera örneğimize geri dönelim. Bu eşyanın ithal edilebilmesi için, eşyanın kullanım ömrü süresince, satış sonrası hizmetleri sağlamak üzere servis istasyonu kurulması ve yeterli teknisyen kadrosu bulundurulması gerekmektedir ve eşyanın ithali anında gümrük idaresine garanti belgesi ibraz edilmesi ve kameranın üzerinde ve kataloglarında "CE" işaretinin yer alması gerekmektedir. Ancak, söz konusu belgeler ve şartlar ticari maksatla ithal edilen eşyalarda aranmakta olup ilgili düzenlemelerde şahsi kullanıma dönük eşyaların ithalinde bu gibi belgelerin veya şartların aranmayacağı belirtilmektedir.

Keza, bazı malların ithalinde kota, gözetim vb uygulamalar yer almaktadır. Bu neviden malların ticari maksatla ithalinde ithal lisansı, gözetim belgesi gibi belgelerin ibraz edilmesi gerekmektedir. Burada da, şahsi kullanıma dönük eşyaların ithalinde bu gibi belgelerin veya şartların aranmayacağını belirtmek yerinde olacaktır.

Hasılı, şahsi kullanıma dönük eşya ithalinde sağlık veya teknik standartlar ya da kota, gözetim belgeleri gibi belgeler aranmamaktadır. Bu gibi belgeler ve şartlar ticari maksatla ithal edilen eşyalarda aranmaktadır.

VI-SONUÇ

Anlatılagelen hususlar maddeler halinde kısaca tekrarlanacak olursa;

- Yurt dışından Türkiye'deki bir kişiye mektupla veya posta paketi ya da hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gönderilen ve gerçek kıymeti gönderim başına toplam 100 AVRO'yu geçmeyen ve ticari miktar ve mahiyette olmayan alkol ve alkollü ürünler ile tütün ve tütün ürünleri hariç her türlü eşyanın gümrük vergilerinden muaf olduğu,

- Değeri 100 ila 1500 AVRO olan eşyalardan %10 oranında tek ve maktu vergi alındığı, bu vergiye gümrük vergisi, KDV ve ÖTV'nin dahil olduğu,

- Yurtdışından gelen bahis konusu eşyalar şahsi kullanıma dönük olduğu için, ticari amaçla ithal edilen eşyalarda aranan belgelerin ve şartların aranmayacağı,

İfade edilebilecektir.

VII- ÖRNEK SORULAR

1- Posta yoluyla gelen ve önemli değeri olmayan eşyanın gümrük vergilerinden muaf olabilmesi için eşyanın gerçek kıymeti hangi tutarı aşmamalıdır?

Cevap: 100 AVRO

2- 100 AVRO'luk muafiyetten hangi tür eşyalar yararlanabilir?

Cevap: Ticari miktar ve mahiyette olmayan alkol ve alkollü ürünler ile tütün ve tütün ürünleri hariç her türlü eşya yararlanabilir.

3- İnternet üzerinden Çin Halk Cumhuriyeti merkezli bir şirketten aldığınız 150 AVRO kıymetindeki

parfüm kargo yoluyla geldiğinde vergilendirme nasıl yapılacaktır?

Cevap: %10 oranında tek ve maktu vergi tahsil edilir

4- İnternet üzerinden Çin Halk Cumhuriyeti merkezli bir şirketten aldığınız 90 AVRO kıymetindeki bilgisayar klavyesi kargo yoluyla geldiğinde vergilendirme nasıl yapılacaktır?

Cevap: 100 AVRO'yu geçmediği için gümrük vergilerinden muaftır

5- İnternet üzerinden Çin Halk Cumhuriyeti merkezli bir şirketten aldığınız 2.000 AVRO kıymetindeki dijital fotoğraf makinesi kargo yoluyla geldiğinde vergilendirme nasıl yapılacaktır?

Cevap: Vergi, İthalat Rejimi Kararı ile belirlenen oranlara göre (%18 KDV, %20 ÖTV) tahakkuk ve tahsil edilir.

ORGANİZASYONLARDA İLİŞKİ YÖNETİMİ

Dr. Mahmut DEMİRKAN

(1987 Mezunu, Bankacı
mdemirkan@bankasya.com.tr)

İlişki kelimesi sözlükte; "iki şey arasındaki ilgi, bağlantı" şeklinde tanımlanır. İlişki yönetimi de; bu iki şey (olay, olgu, insan, nesne gibi iki ya da daha çok şey) arasındaki ilgi ya da bağlantının onları bir araya getiren nedenlerin gereklerini etkin bir şekilde yerine getirmek üzere yürütülen faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir. İşletme yönetimi açısından ilişki yönetimi ise, işletmeyi bir araya getiren paydaşların bir araya geliş nedenlerine hizmet eden bağlantının, etkin bir şekilde yönetilmesi yönünde yürütülecek faaliyetler bütünü olarak ifade edilebilir. Biçimsel olarak üzerinde yeterince durulmasa da organizasyonlarda ilişki yönetimi konusu, günümüz işletmelerinin önemli bir yönetsel uğraş alanı olmuştur. Bu gün pek çok operasyonel iş, teknolojinin getirdiği imkanlarla bilgisayarlar tarafından yapılmaktadır. Buna karşın, organizasyonlarda insan ilişkileri eskiye nazaran daha da karmaşıklaşmış, insan ilişkilerine etki eden iç ve dış faktörler fazlalaşmış, etkileşimin şekli ve boyutu değişmiştir. Birbiriyle çelişen sayısız baskının altında kalan entelektüel sermayeyi aynı amaç doğrultusunda birleştirmek ve seferber etmek zorlaşmıştır. Sonuçta, sağlıklı ve etkili bir ilişkiler sistemi kuramayan işletmeler öngördükleri amaçları gerçekleştirmez olmuştur. Örneğin, organizasyonlarda yaşanan birçok başarısızlığın nedeni olarak; "yöneticiler arasındaki güç mücadelesi, eşit seviyedeki insanlar veya astlarla iyi ilişkilerin kurulamaması" gösterilir olmuştur. Günlük iş yaşamımızda şu türünden sözleri hep duyar veya söyleriz: "Bizim elemanlar işlerini çok iyi yaparlar, müşteri karşısında kırk takla atar, ama ikna etmesini de bilirlir", "X Bey toplantılarda hep kendi bildiğini okuyor, kimseyi dinlemiyor, konuşturmuyor bile, toplantıları neden yapıyoruz ki", "ne söylerseniz söyleyin onlar hep kendi bildiklerini yapıyorlar", "adam işten anlamıyor, kendini ifade etmesini bile bilmiyor, onu nasıl işe aldılar bilmiyorum", "adamın

görüntüsünden kaybediyor zaten", "bizi dinlemiyorlar, anlamaya çalışmıyorlar, hatta önemsemiyorlar bile, varsa yoksa hep kendileri" Bu sözler hep insan ilişkilerinin olumlu ya da olumsuz birer yansıması olarak dile getirilir, işteki başarı ya da başarısızlığın sonucu olarak yansıtılır. Bizler genel olarak bir projenin veya bir işin iyi gidip gitmediğini ölçerek ya da niceliksel veriler üzerinde durarak değerlendiririz. Ancak başarısızlıkların birçoğu genellikle birey ya da gruplar arasındaki doku veya kan uyumsuzluğundan çıkar. Sorunların çoğu davranışlardan, yanlış anlaşılmalardan veya doğru yöntemlerle ele alınamamasından kaynaklanır. Hepimiz biliriz ki; fiziksel yakınlık, aynı düşünce, duygu, fikir veya inançlara sahip olmak, aynı bölgeden, yöreden ya da okuldan olmak, sosyal olarak aynı statü, kulüp veya dernek mensubu olmak gibi çeşitli boyutlardaki benzerlikler insan ilişkilerini olumlu yönde, farklılıklar ise olumsuz yönde etkiler. Benzerler, çoğu zaman birlikte olmaktan, aynı şeyleri yaşayıp aynı havayı teneffüs etmekten, yakın temas kurup beraber hareket etmekten aynı tutum ve davranışları sergilemekten hoşlanırlar. Farklılar ise, genellikle bir arada olmaktan hoşlanmaz, ortak şeyler yapmak için çaba dahi sarf etmezler. Zorunlu olarak bir araya gelseler bile bu birliktelik uzun sürmez. Bu durumda üstlenilen misyon nasıl gerçekleştirilir, söz konusu olan amaç birliği nasıl sağlanır, vizyon için çaba sarf edilebilir mi? Elbette hayır veya çok zor.

Yukarıda verilen günlük konuşmalarda duyduğumuz örnek sözler aslında hep karşı tarafa duyulan güvensizliğin bir ifadesi olarak karşımıza çıkar. Herhangi bir organizasyonda bu ve benzeri sözleri

ortadan kaldırmak mümkün değildir. Önemli olan sözleri çoğunlukla olumluya çevirebilmek, yıkıcı etkilerini minimuma indirebilmektir. Bunu da sağlamanın yolu; işletmede güven unsurunu tesis etmektir. Çünkü ilişki yönetiminin temelinde güven yatar. Ünlü yönetim gurusu Peter Drucker; "Artık kuruluşlar güç değil güven temeli üzerine yükseliyor. İnsanların birbirlerine güvenmesi demek birbirlerini anlamsız demektir. İlişkiler konusunda sorumluluk üstlenmek mutlak bir gerekliliktir" diyor. Biz de diyoruz ki, bu sorumluluğu üstlenecek kişiler, kuruluşların yönetici liderleridir. Liderler bu anlamda insanların birbirlerini anlayacakları ve birbirlerine saygı gösterecekleri kurumsallaşmış ilişkiler sistemi tesis etme sorumluluğunu taşırlar.

O halde, organizasyonlarda ilişki yönetiminde temel yapı; benzerliklerin oluşturulması üzerine kurulmalı ve güven temeline oturtulmalıdır. Şayet bu yapı zamanında kurulamamış ise, ilişkiye giren taraflar arasındaki benzerlikleri bulup ortaya çıkartmak,

farklılıkları mümkün olduğunca ortadan kaldırmak ve farklılıkları arttıran unsurları yok etmek için çaba gösterilmelidir. Bu noktada yönetime ve özellikle liderlere önemli sorumluluklar düşmektedir. 1990'lı yılların sonlarında Batıda yaşanan şirket iflaslarının sonucunda özellikle şirket tepe yönetimi ile paydaşları arasındaki ilişkileri düzenleyen "kurumsal yönetim ilke ve yaklaşımları" bu temel yapıyı kurmak üzere tasarlanmış ve dünya kamuoyunun ilgisine sunulmuştur. Başta OECD'nin kendisi olmak üzere aralarında ülkemizin de bulunduğu birçok ülke, bir taraftan kendi iç hukukunda kurumsal yönetime ilişkin sayısız düzenleme yaparken, bir taraftan da işletmelerdeki ilişki yönetiminin genel ve hukuksal çerçevesini oluşturmaya başlamıştır.

Bu yazı, vurgu ve dikkat çekme kısa mesajı olarak algılanmalıdır. Çünkü konu pek çok açıdan üzerinde durulacak, tartışılacak ve araştırmalar yapılacak türden özel bir konudur. Selam ve saygıyla yöneticilerimizin ilgisine sunulur.

Sizin İçin Seçtik

Sözün Kıtası (Hz. Muhammed SAV'den)

Sonradan özür dilemeyi gerektiren şeylerden kaçınınız.

Başkalarının kusurlarından bahsetmek istediğin vakit, kendi kusurlarını hatırla. O zaman başkalarının kusurlarıyla alakadar olmaya hakkın olmadığını hatırlarsın.

Münafıklığın alameti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, vaat ettiği zaman sözünde durmaz, emanete hıyanet eder.

Sana emanet edilen şeyi iyi sakla, birinin hıyanetine uğradığın zaman hoş gör ve hıyanete hıyanetlikle karşılık verme.

Bir Alıntı*

"Çalışanlarla ilişkilerde etkili olmak daha fazla verimliliğin, üretkenliğin ve büyümenin anahtarıdır. Yöneticiler bu konuya gereken önemi vermeyerek bindikleri dalı kesmektedirler. En büyük sorunlarımız, ama bunun yanında en büyük fırsatlar hep ilişkilerle ilgilidir. İş ilişkilerinin kalitesi insanlara bir anlam, amaç ve ait olma duygusu kazandırır. Bir birinin başarılı olmasını içtenlikle isteyen yetenekli insanlardan oluşan, kariyerini geliştirebileceği bir şirkette çalışmayı kim istemez? İnsanlar, iyi paralar ödeyen ve ileri teknolojiler kullanan şirketlerde tabii ki çalışmayı isterler. Ama iş davranışı olgun bir anlayış, sezgisel bir duyarlılığı ve sevecenliği çalışanlarına aktarabilmelidir. Alçak gönüllü olmak yöneticilerin güven ortamını oluşturmasına yardımcı olur. Bazı konuları iyi bilmediklerini, hata yaptıklarını itiraf edebilen ve yanlışlarını sahiplenen yöneticiler çalışanlarca yetkin kişiler olarak görülür. Yetkinlik ile güven arasında sıkı bir bağ vardır. Yöneticiler işbirliği ile güven ortamı oluşturabilirler. Çalışanlara birlik ve karşılıklı alışveriş duygusunun yaşatılması gerekir".

* Bu küçük alıntı; William L. Johnson ve Albert J. Bruhn, "Yeni Davranışlar" **Executive Excellence**, Eylül 2001, Yıl: 5, Sayı: 54, s. 20 dan alınmıştır.

Yöneticinin Kütüphanesi

1. William L. Johnson ve Albert J. Bruhn, "Yeni Davranışlar" **Executive Excellence**, Eylül 2001, Yıl: 5, Sayı: 54.
2. Jeri Darling ve Diane Russ, "İlişkiler de Sermayenizdir", **Executive Excellence**, Temmuz 2001, Yıl: 5, Sayı: 52.
3. Recep Şükrü Apuhan, **İnsan İlişkilerinde En Etkili Davranışlar**, İstanbul: Timaş Yayınları, 1998.
4. M. Haluk Özbay ve Şenol Göka, **Her Halde İnsan**, Ankara: Elips Kitap, 2004.

KRİZ DÖNEMİNDE “KISA ÇALIŞMA”

Resul KURT

(Sosyal Güvenlik Müşaviri
SGK E. Başmüfettişi
rk@kkdanismanlik.com)

Ekonomik kriz, özellikle işletmeleri farklı arayışlara itiyor. Ekonomik krizin etkilerini hafifletmek için kullanılan yöntemlerden birisi de kısa çalışmadır. Kısa Çalışma Ve Kısa Çalışma Ödeneği Hakkında Yönetmelik ise 13 Ocak 2009 tarihli Resmi Gazetede yayınlandı.

Yazılı Başvuru Şart

İşverenler, genel ekonomik kriz veya zorlayıcı sebeplerle işyerinde kısa çalışma yapılmasını talep eden işveren, Kurum birimine, varsa toplu iş sözleşmesi tarafı sendikaya yazılı bildirimde bulunur.

İşveren bildiriminde;

- Genel ekonomik krizin veya zorlayıcı sebeplerin işyerine etkileri ile zorlayıcı sebebin ne olduğunu,
- İşyerinin unvanını, adresini, varsa toplu iş sözleşmesi tarafı sendikayı, Bakanlık bölge müdürlüğü ile sosyal güvenlik işyeri sicil numarasını,
- Varsa iddiasını kanıtlayıcı somut belgeleri belirtmek zorundadır.

İnceleme esnasında; kısa çalışma yaptırılacak işçilere ilişkin bilgiler, işveren tarafından Kurumca belirlenen formatta hazırlanarak, manyetik ortamda Kuruma, yazılı olarak da Bakanlık iş müfettişine teslim edilir.

Genel Ekonomik Krizin Varlığı Gerekli

İşverenin kısa çalışma talebi, öncelikle kurum

tarafından sebep ve şekil yönünden değerlendirilir. Genel ekonomik krizin varlığını, işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarının iddia etmesi veya bu yönde kuvvetli emarenin bulunması halinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı duruma açıklık getirir. Duruma açıklık getirilmeden, genel ekonomik kriz gerekçesi ile yapılan başvurular ile zorlayıcı sebeplerle bağdaşmadığı halde, nakit darlığı, ödeme güçlüğü, pazar daralması ve stok artışı gibi sebeplere dayalı olarak yapıldığı tespit edilen başvurular İş-Kur tarafından reddedilir.

Genel ekonomik kriz veya zorlayıcı sebeplerle yapılan başvuruların uygunluk tespiti Bakanlık iş müfettişleri tarafından ivedilikle yapılır. Talebin uygun bulunması halinde kısa çalışmanın başlama ve bitiş tarihleri ile kısa çalışma yaptırılacak işçilere ilişkin listeye son şekli verilmek suretiyle Bakanlık iş müfettişince düzenlenen rapor ekinde yazılı olarak Türkiye İş Kurumuna gönderilir. İnceleme sonucu İş-Kur tarafından işverene, işveren tarafından varsa toplu iş sözleşmesine taraf işçi sendikasına ve işyerinde yazılı olarak ilan edilmek suretiyle işçilere bildirilir.

Kısa Çalışma Ödeneğinden Yararlanma Koşulları

İşçinin kısa çalışma ödeneğinden yararlanabilmesi için;

- İşverenin kısa çalışma talebinin Bakanlıkça uygun bulunması,
- İşçinin kısa çalışmanın başladığı tarihte, 4447 sayılı Kanununun 50 nci maddesine göre çalışma süreleri ve işsizlik sigortası primi ödeme gün sayısı bakımından işsizlik ödeneğine hak kazanmış olması,
- Kısa çalışma ödeneği talebinde bulunması gerekmektedir.

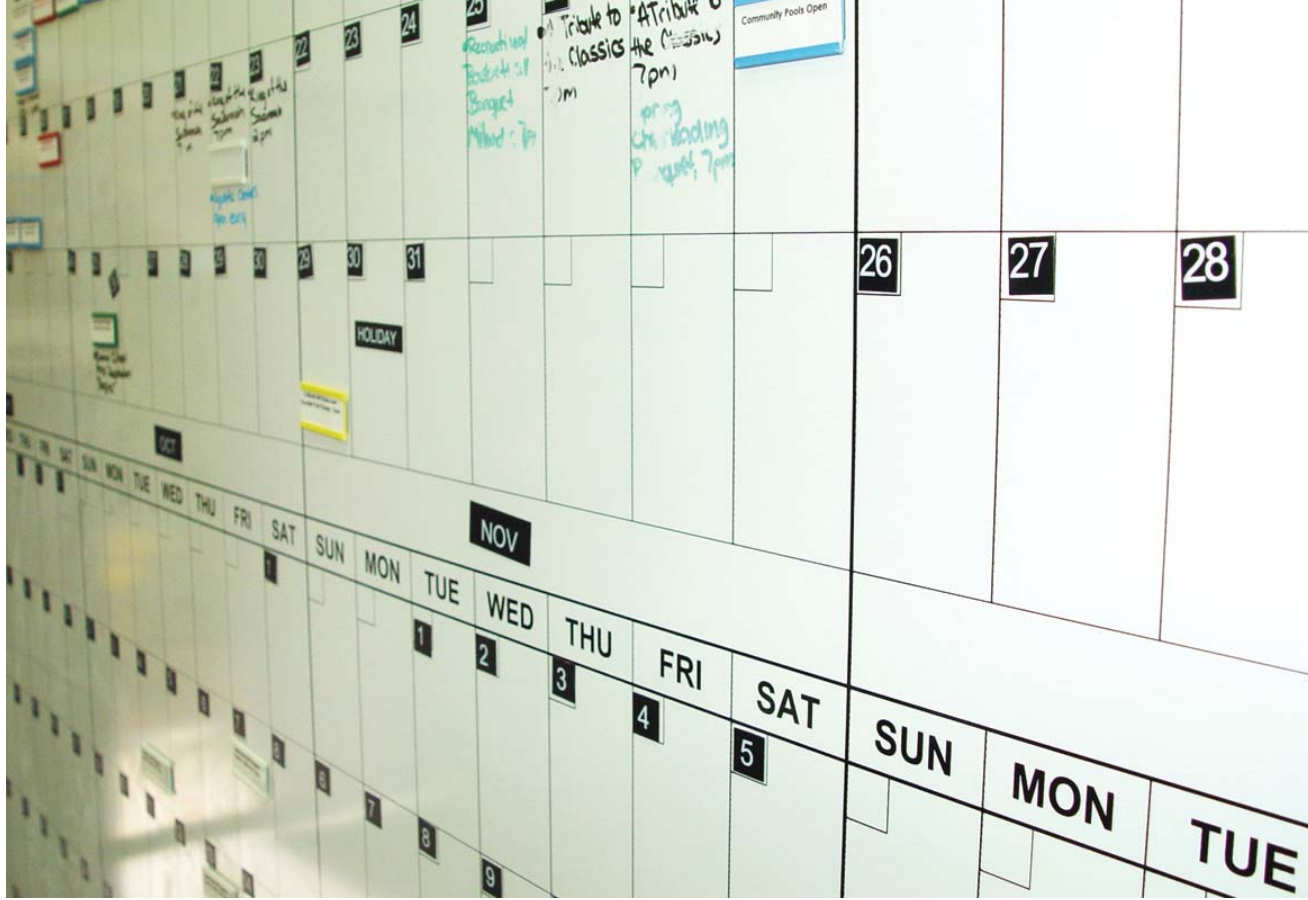
Kısa Çalışma Ödeneği Arttı

Günlük kısa çalışma ödeneğinin miktarı, işsizlik ödeneğinin miktarı kadardır. Ancak, 5838 sayılı

Kanunla yapılan son değişiklikle 2008 ve 2009 yıllarında kısa çalışma için yapılan başvurulara münhasır olmak üzere; günlük kısa çalışma ödeneğinin miktarı % 50 oranında artırılarak, kısa çalışma ödeneğinden yararlananlara mevcut duruma göre daha fazla ödeme yapılmasına olanak sağlanmaktadır.

Buna göre; asgari ücretli için 2008 ve 2009 yıllarında (399,60.-TL), ve en yüksek tutarın da onaltı yaşından büyük işçiler için uygulanan aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde sekseni (799,20.-TL) olarak uygulanacaktır. Kısa çalışma ödeneği olarak yapılan ödemeler, başlangıçta belirlenen işsizlik ödeneği süresinden düşülmez.

Ayrıca, maddede öngörülen ödenek miktarı aynı kalmak kaydıyla, kısa çalışma süresini altı ay daha uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Kısa çalışma ödeneği olarak yapılan ödemelerin işsizlik ödeneğinden mahsup edilmeyecektir.

KİTAP TANITIMI-1

Zeynel KOÇ

Taşınmaz Kültürel Miras Yönetimi Ve Mali Teşvikler

İstanbul Ticaret Odası Yay.

Yayın No: 2008-52

310 s.

Tanıtım : **Mehmet ÖKSÜZ**

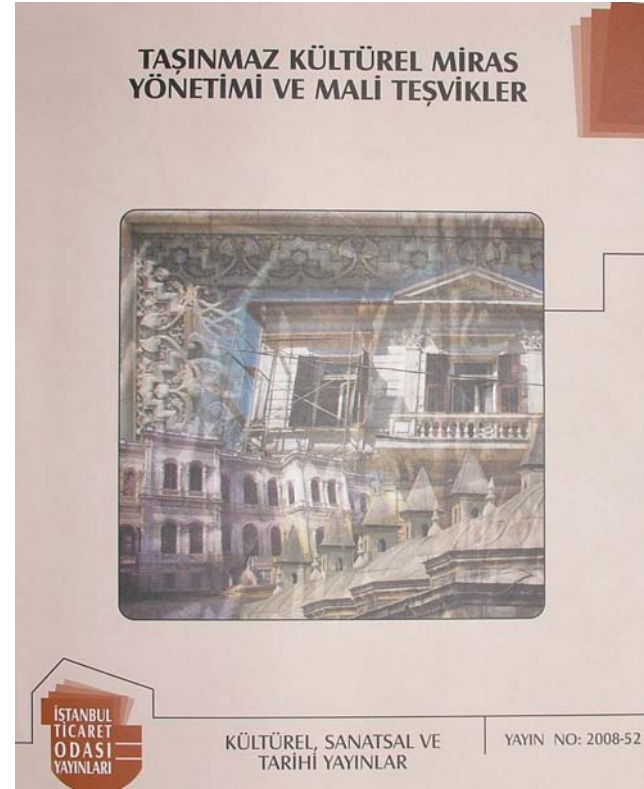
mehmetyorikhan@hotmail.com

Vakfımız üyelerinden Sayın Zeynel KOÇ'un doktora çalışmasını kitaba dönüştürdüğü "Taşınmaz Kültürel Miras Yönetimi ve Mali Teşvikler" isimli eser İstanbul Ticaret Odası yayınlarından okurlara merhaba demıştır. Alanında bir ilk olma özelliği taşıyan kitap 310 sayfadan müteşekkil..

Günlük ihtiyaçların karşılanması maksadıyla tarih boyunca insanlar tarafından inşa edilen yapıtlar sonraki nesillere de hizmet vermektedir. Ancak ne var ki; her gelen kuşak kendisinden önceki nesillerden devraldığı kültürel mirastan yararlanmayı bilmekle birlikte bu mirası koruyarak kendisinden sonraki nesillere aktarma konusunda yeterli gayreti göstermemektedir.

Anadolu coğrafyasının ilk çağlardan bu yana sayısız uygarlık ve medeniyete ev sahipliği yapması, "gayri menkul kültürel" eserler yönünden zenginliği beraberinde getirerek ülkemizi bu yönüyle dünyanın ender ülkelerinden biri arasına sokmaktadır. Yurdumuzun, gayri menkul kültürel miras yönünden zengin olmasına karşın bu mirasların korunması yönünde gösterilen çabaların yetersizliği ve dağınıklığı dikkate alındığında Sayın KOÇ'un eserinin değeri bir kat daha artmaktadır.

Zira bu çalışma, tarihi süreç içerisinde gayri menkul kültür miraslar konusunda Osmanlı'dan bugüne kadar çıkmış hukuki düzenlemeleri sırasıyla açıklamaktadır. Konusunu kuruluş çalışmaları zeminine oturtan kitap, tarihsel süreçte ülkemizdeki gayri menkul kültürel değerlerin korunması

çalışmalarını evveliyatından başlayarak anlatmaktadır. Gerek Osmanlı gerekse de Cumhuriyet dönemindeki hukuki düzenlemelerin eksiklikleri ve uygulama sonuçları kitapta irdelenmektedir.

Bunlara ilave olarak; çalışma, özel şahısların elinde bulunan gayri menkul kültürel mirasın korunması, onarımı gibi konularda nerelere nasıl müracaat edileceği ve ne gibi maddi indirim ya da teşviklerden yararlanabileceği konularında da bir kılavuz niteliği taşımaktadır.

Gayrimenkul kültürel miraslarımız konusunda; yoğun mesaisinin arasında böyle bir çalışma yapmasından ve bürokraside gösterdiği titizlik ve hassasiyeti yaptığı bu çalışmada da göstermesinden dolayı Sayın üyemiz Zeynel KOÇ'a teşekkür ederiz.

Konuyla ilgisi olan veya olmayan herkesin bu eseri okumasını, bilhassa İstanbul sınırları içerisinde ikamet eden kişilerin mutlaka bu eseri edinmesini tavsiye ediyoruz.

KİTAP TANITIMI-2

Dr. Ali POLAT,
“Uluslararası Ticarete Risk Yönetimi”
 İstanbul Ticaret Odası Yay.,
 Küresel Ekonomik Yayınlar
 Yayın No: 2008-53,
 365 s.

Tanıtım: **Bekir Köksal**

Uluslararası ticaret; piyasalar, kurumlar, araçlar ve risk yönetimi ile birlikte tarih boyunca gelişen bir yapı oluşturarak günümüze kadar gelmiştir. Bu yapı içinde uluslararası ticaret ulusal ve uluslararası düzenlemeler çerçevesinde ve karmaşık bir süreçte gerçekleştirilmektedir.

Uluslararası ticaret, tüm diğer işletme faaliyetlerinde olduğu gibi, birçok riske maruz kalmaktadır. Uluslararası ticaretin tabiatından kaynaklanan özel durumlar, tarafların farklı ülkelerde yerleşik olması bu riskleri çok daha farklı alanlara yaymaktadır. Öte yandan günümüz modern dünyasında etkin bir ticari akışın yürütülmesi, finansal kayıpların en az seviye indirilmesi veya ortadan kaldırılması için işletmelerin riske bakışlarını -sadece uluslararası ticaret değil tüm faaliyet alanları için- yeniden gözden geçirmeleri gerekmektedir. Uluslararası ticarete risk yönetimini diğer işletme yönetimi disiplinleri ve işletmenin diğer fonksiyonları ile birlikte ele almak, bütüncül bir risk yönetimi sağlanması için önem arz etmektedir. Kitap çalışmasında uluslararası ticaret işlemlerinin süreçleri ve bu süreçler içinde maruz kalınabilecek risklere ilişkin bir çerçeve sunulmuştur.

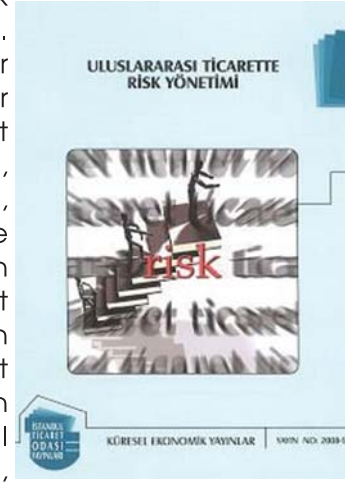
Sürecin gerçekleşme aşamasında yer alan aktörler, sözleşmeler, ödeme şekilleri, teslim şekilleri, belgeler, sigorta ve lojistik hizmetleri gibi temel unsurlar ve finansman yöntemleri tarafların hem işlemleri gerçekleştirmelerini sağlamak hem de risk doğurucu unsurlar olmaktadır. Uluslararası ticaret süreci kendi doğasından kaynaklanan temel risklere ek olarak terör, korsanlık, karapara aklama ve sahtekârlık gibi risklere de maruz kalmaktadır. Tüm bu risklerin yönetimini yapabilmek ve sürece tam anlamı ile hâkim olabilmek ise ilgili taraflarca mümkün olmamaktadır. Taraflar, çoğunlukla bütünün sadece bir parçasını gerçekleştirmekte ve sadece bu alanla ilgili bilgi düzeyleri nispi olarak

daha yüksek olmaktadır. Ancak bu durum hem kendi risklerini arttırmakta hem de süreç içinde yer alan diğer aktörlere ek riskler doğurmaktadır. Kitap kapsamında bir anket çalışması da yer almaktadır. Bu anket çalışması sonucunda, tarafların bilgi düzeyi, risk algısı ve uygulamalarının farklılaştığı tespit edilmiştir. Firmaların uluslararası ticaret risklerini yönetirken kullandıkları temel enstrümanlar; sigorta, garanti, türev ürün ve teknolojik yenilikler olmakla birlikte bu enstrümanları etkin bir şekilde kullanamadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle risklerin birbirinden bağımsız yönetilmesinin getireceği sakıncaları ortadan kaldıracak, firma düzeyinde bir entegre risk yönetimi uygulamasına geçilmesi firma verimliliğini arttıracaktır. Bunun mümkün olmaması halinde ise firmaların ya dış destek almaları ya da bazı yönetim sistemlerini firma bünyesine eklemeleri yerinde olacaktır.

Kitap, içerdiği başlıklar ve konular itibarıyla detaylı bir bilgi aktarımı veya analizi içermemekte ancak yeni bir bakış açısı getirmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, uluslararası ticaretin bağlantı içinde olduğu yatay ve dikey alanlardan bahsedilirken bir takım detay ya da teknik sınıflandırmaların tamamen tanımlanmasından kaçınılmış ve genel özellikler itibarıyla bilgi verilmiştir.

1980 sonrası döneminde liberalleşme ve dışa açıklıktaki artışa bağlı olarak ülkemizin ihracat ve ithalat oranları artmış, kamu kesimi ve özel kesim bu alandaki kazançlar ve kayıplar hakkında daha bilinçli hale gelmiştir. Bu bilinçle beraber, uygulanacak etkin ve bütüncül bir risk yönetiminin işletme değerini arttıracacağı aşikârdır.

Bültenimizin bu sayısında, vakfımız mensuplarının farklı alanlardaki faaliyetlerinden bahsetmenin yerinde olacağı düşüncesi ile, kitap tanıtımı şeklinde bir bölüm oluşturmuş bulunmaktayız. 1995 Maliye mezunumuz Dr. Ali Polat'ın hazırlamış olduğu bu çalışmanın (çalışma doktora tezinin kitap haline getirilmiş şeklidir) akademik değeri yanında özellikle piyasada dış ticaret ile ilgili faaliyette bulunanların ufkunu açacak farklı yaklaşımlar sergilediğini de söylemek yerinde olacaktır.

BİRİ BİZİ GÖZETLİYOR MU?

Birol ÖZÖNCEL

(İletişim Uzmanı, 1994 Mezunu)

Biri Bizi Gözetliyor mu?

21.yüzyılın ilk 10 yılını devirmekte olduğumuz bugünlerde özellikle telekom, bilişim ve internet teknolojilerindeki hızlı ilerleme ve değişimin beraberinde dünyayı nasıl değiştirdiği çok net görülebilmektedir. Bu değişimin bir neticesi olarak günümüzde insanlar şimdiye kadar hiç olmadığı şekilde izlenebilir, takip edilebilir ve hatta dinlenebilir bir ortamda yaşıyorlar.

Aslında dinlenme, takip edilme gibi durumlar özellikle suçla mücadele alanında olumlu sonuçlar doğururken, diğer taraftan da özel hayatın gizliliği, haberleşme hak ve hürriyetinin elinden alınması gibi günümüz demokrasilerinin vazgeçilmez unsurlarının da engellenmesi gibi sonuçlar da doğurabilmektedir.

Bu yazımızda son günlerin en önemli gündem konularından olan cep telefonlarının dinlenmesi ve internetteki iletişimin takip edilmesi konularına değinecek, günümüzün rutin iletişim alışkanlıklarından birisi haline gelen maillerin forward edilmesiyle bir gün beklenmedik sonuçlarla karşı karşıya kalınabileceğine değinerek, bu konuda bir uyarı yapacağız.

Öncelikle telefon dinleme konusunu ele alalım;

Günümüz demokrasilerinde herkes haberleşme hürriyetine sahiptir ve haberleşmenin gizliliği esastır. Bu husus Anayasa'mızın 22. maddesinde de belirtilmektedir. Yine aynı madde uyarınca, ulusal güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması gibi nedenlerle hakim kararıyla gizlilik kuralının askıya alınabileceği düzenlenmiştir.

Birilerinin birilerini kolayca dinleyebildiği ve internetten takip edebildiği bu dönemde, nasıl kaydedildiği belli olmayan ama ülkemiz gündemiyle ilgili ses kayıtlarının internet sitelerinde dolaştığını

görüyoruz. Gündemde yer alan dinlenme şikayetleri ve internet iletişiminin takibine ilişkin haber ve vak'aların artışı ile kendisinin de dinlendiğinden şüphe duyanların ve haberleşme hürriyetinin kısıtlandığını düşünenlerin sayısında bir artış oldu. Peki, gerçekten herkes dinleniyor mu? Dinleme nasıl yapılıyor? İnternet iletişimi, mailler nasıl izleniyor? Günlük hayatımıza büyük bir yeri olan ve elimizden düşürmediğimiz cep telefonları sayesinde bu cihazları kullanan herkes dinlenebilir. Cep telefonlarının verdiği sinyaller nedeniyle telefonu taşıyan kişinin nerelere gittiğini bulmak mümkün. Ayrıca yine bu sinyal kayıtları operatörler tarafından serverlara kaydedilip konuşmalar depolanıyor. Normalde operatörlerin bu kayıtları silmesi gerekiyor ancak silinip silinmediği meçhul.

Dinleme konusunda program yükleme, havadan frekans yakalama, uydudan ve santral bazında dinleme şeklinde dört farklı yöntem kullanılmakta. Program yükleme yoluyla dinleme en yaygın olanı. Program Yükleyerek Dinleme: İnternette kolaylıkla alınabilen Trojan adı verilen casus yazılımların 20 ye yakın modelini bulmak mümkün Bu yöntemle cep telefonları Türkiye sınırlarında olmadan dünyanın herhangi bir yerinden dinlenebilir.

Dinlemenin yapılabilmesi için öncelikle dinlenecek cep telefonunun IMEI numarasının bilinmesi lazım. IMEI numarası yazılımın üzerine eklenerek cep telefonuna bayram, kandil tebriği veya müzik melodisi şeklinde SMS olarak gönderiliyor. Gelen program telefonun içine yerleşerek kendi kendini kurup daha sonra yapılan her işlemi, yazılımın içine yerleştirilen telefon numarasına yönlendirir, gelen ve giden SMS'lerin birer kopyasını da dinleyen kişinin cep telefonuna

veya elektronik postasına gönderir ve kullanıcının da bundan hiç haberi olmaz. Bu yöntemle 600 YTL ile 2 bin YTL arasında değişen yazılım maliyetiyle bilgisayarın gücüne bağlı olarak istediğiniz kadar kişiyi dinleyebilirsiniz.

Cep telefonu dinmelerine karşı bazı önlemler de yok değil. En önemli önlem Operatörlere bu tarz programları kendi networkleri üzerinden geçirmelerini önleyici yasal zorunluluklar getirilmesidir. Bunun yanında anti virüs yazılımları, havadan dinlemeler içinde şifreli konuşma yazılımları kullanılabilir.

Havadan dinleme: Bir anten yardımıyla havadaki cep telefonu frekansı dinlenebiliyor. Bu yöntem daha çok yabancı temsilcilikler tarafından kullanılıyor. 40-60 bin dolar arasında değişen cihazlar kullanılarak yapılan bu yöntemde, cihaz frekansı yakalayınca konuşmaları dinlemeye başlar. Yaklaşık olarak 100 kilometre çevredeki bütün cep telefonu konuşmaları dinlenebilir. Bu yöntemde IMEI yani kimlik numarasını bulma derdi yok, çünkü numara doğrudan görülebilmektedir.

Santral dinlemeleri: Bu yöntem de daha çok istihbarat örgütlerince tercih ediyor. Basitçe anlatırsak; operatörlerin bilgisayar sisteminden istihbarat kurumuna hat çekiliyor. Ülkemizde Telefon Dinleme yasal olarak yalnızca Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından yapılmaktadır. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı Jandarma, Emniyet ve MİT'in mahkeme kararı ya da savcılık yazılı talebini değerlendirerek dinlemenin yasal olduğuna karar verirse, dijital sistemde numarayı saptayıp, ilgili kurumla bağlantı kuruyor ve talep eden kurum böylece dinleme yapabiliyor. Dinlemenin bir örneği kriptolu olarak TİB`de saklanıyor, istihbari işlem için burada kayıt yapılmıyor. Kayıt, analiz gibi her türlü işlem, dinlemeyi talep eden ve yapan kurumda gerçekleştiriliyor. Adli yargılama, tedbir sonuna kadar kriptolu örnek TİB de tutuluyor. Mahkeme kararlarında belirtilen numaraların kimlere ait olduğunu TİB bilmiyor, dinleme yapan kurumlar da birbirlerini göremiyor. Dijital ortamda kurumların görebileceği bölümü kendi faaliyet alanları ile sınırlı yasal dinleme süresi bitince de sistem otomatikman kapanıyor. Mahkeme kararı veya savcılık yazılı talebi olmayan dinlemeyi sistemde tespit edilebiliyor. Yasal olmayan bir dinleme tespit edilmişse TİB'in savcılığa suç duyurusunda bulunması gerekiyor. Bunun yanında mobil dinleme yapmak da mümkün ancak bunun

için dinlenen kişinin takip edilmesi gerekiyor. Ortam dinlemesi: Karşıda biri olmasa bile cep telefonundan duyulan bütün sesler kaydedilebilir. Burada cep telefonu mikrofoni açık bırakılan bir teyp olarak düşünülebilir. Ortam dinlemesi net belli olur. Çünkü ortam dinlemesinde ses, dışarıdaki hisirtiyi aynı volümde oluyor. Ama cep telefonu dinlemesinde ses nettir.

Dinlendiğinden şüphesi olanlar cep telefonundan dinlemeyi önlemek için ya telefon taşıyor ya da başka ülke operatörlerinden SIM kart alıyorlar. Son dönemde bu şekilde yabancı ülkelere alınmış sim kart sayısının 20 bine ulaşmış olduğu söyleniyor. İkinci konumuz zincir maillerin forward edilmesi ve internet üzerindeki iletişimin takip edilmesi Yukarıda bahsettiğimiz üzere bilişim teknolojilerindeki hızlı değişim internet üzerinden iletişimi de hızlı şekilde yayılmasına neden oldu. İnternet dünyayı değiştirirken, bugüne kadar düşünülmemiş yeni yaşam tarzları, iş modelleri, alışkanlıklar, hatta hastalıklar ve de suçlar karşımıza çıkardı. Özellikle bilişim suçlarının tanımlanması ve karşı yaptırımlarının oluşturulması biraz zaman alıyor ve bazen de uzandığı noktalar şaşırtıcı oluyor.

Unutulmamalıdır ki internet üzerindeki tüm işlemler takip edilebiliyor. Örneğin MSN üzerindeki yazışmalarınız, notlar, gönderdiğiniz e-mail, seyrettiğiniz film ya da diğer içerikler, bunların hepsi takip edilebiliyor. Hatta dünya tarihinde ilk defa bu kadar çok ve kolay takip edilebiliyorsunuz. Telekom sektöründeki gelişmeleri pek çok kişi bu nedenle "big brother" olarak adlandırıyor.

Elbette bunların aşılabildiği noktalar da yok değil. Bazı özel yazılımlarla kendinizi gizlemeniz mümkün ve gizleyenler de var ama bu bilgileri arayan adli ya da hukuki kurumların da gitgide daha uzman haline geldiğini, ellerinde saklananları bulmaya yönelik araç ve yazılımların gitgide daha geliştiğini belirtmekte fayda var.

İnternet'e bağlanıldığı andan itibaren

- İnternet Servis Sağlayıcınız,
- Ziyaret ettiğiniz siteler,
- Bunların üzerinden sizi takip edebilen devlet-adli kurumlar,

tarafından tüm hareketleriniz LOG denilen kayıtlar içinde bağlanılan IP numarası üzerinden kayıt ediliyor. Bu kayıtlar şirketten şirkete, o ülkenin düzenleyici kurallarına veya kullanılan /download edilen uygulamaya göre değişebiliyor. IP numarası bilinen kullanıcının kimliği, ilgili servis sağlayıcının kayıtları ile eşleştirilerek bulunabiliyor. Örneğin İngiltere'deki bir chat odasında etrafını rahatsız eden başka ülkeden bir kullanıcı, eğer hükümetler arası ilişkiler buna müsaade ediyorsa, kısa bir süre sonra tespit edilebilir.

Sanal alemde takip sadece devlet ve kamu otoriteleri tarafından yapılmıyor, internet dolandırıcıları, hackerler çok rahat bir şekilde sizin tüm gizli bilgilerinizi ele geçirip, adınıza şirketler kurup sizi borçlandırabiliyorlar veya banka hesaplarınızı boşaltabiliyorlar. Mesela hiç düşünmeden forward ettiğiniz bir mail için, bir gün beklenmedik sonuçlarla karşılaşmak mümkün. Yazımız bu konuda bir uyarı niteliğinde. Özellikle Rusya, Brezilya ve Çin'de doğru dürüst hiçbir yaptırımla karşılaşmadan serbestçe hareket edebilen Hackerlar bu ülkelerde bulunan ve kullanıcılarından bilgi talep etmeyen büyük serverları kullanarak işlemlerini yapıyorlar. Yani gizlenmek ancak çok uzmanların yapabileceği bir durum haline geliyor.

Bize gelen şaka, ilginç, protesto vs içeren mailleri arkadaşlarımıza forward ederek yeni bir iletişim alışkanlığı ortaya çıktı. Ancak yukarıda da dediğimiz gibi, bu adet günün birinde başımıza iş açıyor da olabilir.

Doğru olmayan ya da ispatlanamayacak iddiaların yer aldığı (belli marka bir ürünün kalitesiz, pahalı ya

da sağlığa zararlı olduğu gibi) mailleri, düşünmeden gönderilmesi, göndereni de hukuki açıdan sorumlu hale getirebilir. Bu süreçlerde, sadece mailleri ilk oluşturan ve gönderen kişi değil, daha sonraki aşamada eline gelen maili gönderen "forward - ileten) kişiler de sorumlu olabilir. Çünkü kendilerine gelen maili aynen göndererek aynı iddiayı yapmış oluyorlar. Ayrıca şu an bu tür zincir maillere karşı iki büyük firmaya ait (Telekom ve gıda sektörlerinden) iki davanın halen devam etmekte olduğunu belirtmekte fayda var.

Yani "şu firmanın ürünleri pahalı" ya da "bu firmanın ürünleri sağlığa zararlı" şeklinde bir maili aldığınızda, doğru mu yanlış mı kontrol etmeden "aman sevdiğlerimi uyarayım" düşüncesiyle iletteceğiniz mail, sizin de hoş olmayan bir hukuki süreçle karşılaşmanızın yolunu açabilir.

Kaynaklar:

- <http://www.tib.gov.tr>
- <http://turk.internet.com>
- <http://www.tumgazeteler.com>
- <http://tr.wikipedia.org>
- <http://www.sabah.com.tr>
- <http://www.netadres.com>

SANAL DÜNYA - YALAN DÜNYA MI? GERÇEK DÜNYA MI?

Ercan TURGUT

(1996 Mezunu, Bilişim Uzmanı)

Sanal dünya hepimizin de yakından bildiği gibi internet ortamının ta kendisidir. Konuya iki açıdan bakmakta fayda vardır. Sanal dünyanın yarar ve zararları.

İnternet çağımızın vazgeçilmez bir gereksinimi olmuştur. Her türlü bilgiye ve belgeye ulaşmamızı sağlayan yaşamımızı kolaylaştıran en önemli buluşlardan biridir. Birçok ev ve işyerlerinde kullanılır olmuştur. Ülkeler internet için çok büyük yatırımlar yapmıştır.

Sanal kelimesi ile ilk kez lise fizik derslerinde tanışmıştık. Aynalar ve merceklerdeki gerçek olmayan, yani bir perdeye yansıtılmayan görüntüleri, görünen ama olmayan şeyleri tanımlamak için kullanıldığını kafalarımız biraz da karışarak öğrenmiştik. Sanal: olmayan, yapay, bir tür yanılsama olarak tanımlanabilmektedir.

Görünen o ki, sanal kelimesi ile ilgili kafa karışıklığı günümüzde de devam ediyor. Sanal kelimesi İnternet'in göbek adı olagelmıştır. Sanal kelimesiyle birlikte dilimize giren kelimelere bir bakalım. Sanal ortam, sanal âlem, sanal market, sanal kütüphane, sanal alışveriş, sanal bankacılık, sanal arkadaşlık, sanal dersane, sanal üniversite, sanal casus, sanal aşk, sanal bellek, sanal şu, sanal bu vs. Hepsisi sanki gerçekte olmayan, hayali, yanılsama ürünü şeyleri temsil ediyor. Oysa İnternet ve İnternet'te yaptıklarımızın birçoğu gerçek. Örneğin mağazalardan birkaç dakika içinde sipariş ettiğiniz ihtiyaçlarınızı, bazı gerçek mağaza veya ambarlarda bazı gerçek insanlar hazırlıyor, gerçek

ulaşım araçları ile size ulaştırıyorlar. Sizin de gerçek para ya da eşdeğerleri ile ödeme yapmanızı bekliyorlar. İhtiyacınız gerçekten karşılanıyor. İnsanların zamanı parayla satın aldığı günümüzde belki faydaları bu şekilde saymakla bitmez.

Ancak gelişmekte olan toplumlarda sanal alem gerçekten takip edilmeli ve kontrol altına alınmalıdır. Hele genç nüfusu fazla olan bizim gibi bir ülkede daha dikkatli olmak gerekir. Sanal alemin kullanım amacı fayda sağlamaksa bunun dışına çıkılmamalıdır. Çeşitli arkadaşlık ve chat sitelerine dikkatle yaklaşılmalıdır. Anne ve babalar özellikle gelişme çağındaki çocuklarının interneti ne amaçla kullandıklarını sıklıkla kontrol etmelidirler. Çocuğun gerçek hayattan kopmasına müsaade edilmemelidir. Odasına girip internetini açan gelişme çağındaki bir çocuk uzun süre odasında kalıyorsa yavaş yavaş gerçek hayattan kopmalar başlayabilir. Çocuklarda kişilik bozuklukları ve gerçek hayatın nelerden ibaret olduğunu göremeyecek kadar zavallılaşmalar görülebilir. Sanal alem kronik bir hastalık ve tutku haline gelmişse bundan biran önce uzaklaşılmalıdır. Ailelere bu bağlamda çok iş düşmektedir. Sanal alemin kullanan elinde bir silah olduğunun farkında olmalı, silahın yönünü ve amacını iyi ayarlamalıdır. Hedefi doğru yöne çevirmesek namlu bize dönebilir.

Yine yetişkin insanlar için de dikkate alınması gereken birçok konu vardır ki bunlardan en önemlisi casus yazılım programlarıdır. Bu ve muadili programlar

vasıtasıyla bilgisayarınıza gönderilen bir virüs aracılığıyla bilgisayardaki anlık yazışmalarınız, kişisel bilgileriniz, internet bankacılığı kullanıyorsanız banka hesaplarınız vs. anında başkalarının eline geçebilir. Unutulmaması gereken nokta her türlü online dolandırıcılık, sahtekarlık ve virüslere karşı en büyük korunma aracı, bu konuda bilgili ve bilinçli olmaktır. Bunu aklımızın bir kenarında bulundurmalıyız. Bu detaylı konuları ileriki yazılarımda irdelemeye de çalışacağım. Ayrıca yetişkinlerin chat ve çeşitli sosyalleşme adı altındaki programlar vasıtasıyla karşı cinslerin birbirleri ile kurdukları iletişimin sonucu aile faciaları, boşanmalar ve cinayetlerin gün geçtikçe artmakta olduğunu gazete manşetlerinden hepimiz görüyoruz.

Tabii ki bu anlamda Devletimize de çok büyük işler düşmektedir. Bu bağlamda çok uzun olacak ama aşağıda Devletimizin bu anlamdaki katkılarının neler olduğuna bir göz atmakta fayda olduğunu düşünmekteyim.

İnternet Kullanımında Dikkat Edilmesi Gerekenler; İçişleri Bakanlığınca, başta çocuklar ve gençler üzerinde zararlı etkilerinin önlenmesi amacıyla bilinçli internet kullanımı için rehber niteliğinde bir kitap hazırlanmıştır. Kitapta, internetin neden olduğu olumsuzlukların ortadan kaldırılması için devlete ve ailelere düşen görevler tek tek sıralanmış. Bu kitapta, internetin faydaları, internet kafeler, chat, bilgisayar oyunları, internet ve şiddet, sapkın düşünceler, internette kumar, uyuşturucu, pornografi, madde bağımlılığı konuları ele alınmaktadır. Bilgisayar kullanımının yol açtığı sağlık sorunları ile bilişim suçları, hackerlar ve bilinçli internet kullanımı bu kitapta irdeleniyor. İnternet sohbetlerinin başta gençler ve çocuklar olmak üzere herkes üzerinde psikolojik, sosyolojik ve fiziksel açılardan olumsuz etkiler yarattığı vurgulanan kitapta, gazetelerden chat cinayetleri, chat yüzünden boşanma gibi haberlere yer veriliyor. Bilgisayar oyunlarının yarar ve zararlarının da değerlendirildiği kitapta, şiddetin ve suçun yaygınlaşmasında internetin etkisi ayrı bölümde ele

alınıyor. İnternetin pek çok yararının yanı sıra şiddeti, ayrımcılığı ve nefreti beraberinde getirebildiğine işaret ediliyor. İnternet bağımlılığının söz edildiği bölümde ise bağımlılık belirtileri sıralanırken, kullanıcıların internete ilgisinden dolayı işini, evi ve gerçek dünyayla ilişkilerini aksatmasının bağımlı hale geldiğini gösterdiği kaydediliyor. İnternet aracılığıyla pek çok bilişim suçunun da işlendiği aktarılan, bilişim suçlarını işleme, intikam alma duygusu, güç gösterisi, macera ve serüven arama arzusu, arkadaş çevresi, şiddet kullanma ve zarar vermeden hoşlanma, şehvet, açgözlülük, suç işleme bağımlılığı gibi duyu ve davranış kalıpları, ana nedenler olarak sıralanıyor. Kitapta, bilişim suçlarının önlenmesi kapsamında hukuki düzenlemelere yer verilirken, bilinçli internet kullanımı konusunda yapılması gerekenler aileye ve devlete düşen görevler olarak iki gruba ayrılıyor. Devlete düşen görevler arasında, Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planının Hayata Geçirilmesi, çocukların interneti doğru kullanmasını yönelik düzenlemeler yapılması, aile ve çocuklara yönelik internet paketleri hazırlanması ve yaygınlaştırılması, toplum destekli mücadele anlayışının benimsenmesi gerektiği, internet ve tehlikeleri konusunda gençlerin eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi, internet etiği oluşturulması, güvenli internet sayfası uygulamasına başlanması, halk kütüphanelerinin internete bağlanması, internet

kafe yerine dijital kütüphanelerin geliştirilmesi, internet kafeleri faydalı mekânlara dönüştürecek düzenleme ve denetimlerin yapılması ve bilgisayar oyunlarının içeriğinin sürekli izlenmesi sayılıyor. Kitapta, aileye düşen görevler sıralanırken, anne ve babaların internet ve bilgisayar kullanmayı bilmesi gerektiği vurgulanıyor. Çocukların bilgisayarla tanıştırılması ise yaş kategorilerine ayrılıyor. Okul öncesi çocukların, hatta 6-8 yaş grubu çocukların bilgisayara ihtiyacı olmadığı belirtilirken, bilgisayarın aile fertlerinin hepsinin rahat görebileceği bir yere konulması, bilgisayar karşısında geçirilecek zamanın 2 saati geçirilmemesi, filtre programları kullanılması öneriliyor. Anne ve babaların çocuklarına internet sohbetleri hakkında bilgi vermesi, hangilerini ziyaret edip etmeyeceği konusunda çocuklarını bilgilendirmeleri, aileye ait bilgileri vermemeleri gerektiği konusunda öğretmeleri tavsiye ediliyor. Ailelerin çocuklarıyla İnternet Kullanım Sözleşmesi yapmaları önerilirken, internet konusundaki tavsiyeler şöyle sıralanıyor:

-Genç, her zaman sığınacağı bir ailesinin olduğunu hissetmeli, -İnternet kültürünün, öz kültür ve değerlerinin önüne geçmesine izin verilmemeli, -Çocuğun tüm uğraşı sadece internet olmamalı, - Sanal ortam, doğal ortamın sınırlarını geçmemeli, -Sanal kütüphaneler kullanılırken gerçek kütüphaneler rafa kaldırılmamalı ve kitap okuma alışkanlıkları kaybedilmemelidir. Olumsuzlukları önlemek için bilgisayar oyunlarının seçiminde çocukların yalnız bırakılmaması, zaman zaman oyunların çocukla birlikte oynanması önerilen kitapta, internet kullanımında katı kısıtlamalara gitmek yerine konuşularak çocukların ikna edilmesi tavsiye ediliyor.

İnternette sörf yaparken unutmayalım ki gerçek dünyada bol güneşli ve bol oksijenli, gözlerimizi, ruhumuzu ve bedenimizi dinlendiren masmavi deniz ve yemyeşil bir doğa dururken, sanal dünyamız ise basit bir bilgisayar ve dar bir odaya hapsedilmiş hayattan ibarettir.

- Fakültemiz 1993 mezunlarından, Eceabat Kaymakamı Muhterem İNCE, bu yıl Türk İdareciler Derneği tarafından Yılın İdarecisi seçilmiştir. Sayın İNCE 2. kez Yılın İdarecisi seçilerek bir ilki gerçekleştirmiştir.
- Fakültemiz 1988 mezunlarından Kemer Kaymakamı Seddar YAVUZ Türk İdareciler Derneği tarafından yılın Kaymakamı seçilmiştir.
- Türk İdareciler Derneği Genel Merkezi tarafından her yıl geleneksel olarak verilen "Vali Celalettin

TÜFEKÇİ Meslek Ödülü" ne bu yıl Fakültemiz 1988 mezunu Sandıklı Kaymakamı Samet ERCOŞKUN layık görülmüştür.

- Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin Sabahattin Zaim anısına düzenlediği Bilimsel Araştırma yarışmasında, Fakültemiz 1995 mezunu, Vakıf mensubumuz Dr. Ali POLAT "Katılım Bankacılığı: Dünya Uygulamalarına İlişkin Sorunlar-Fırsatlar: Türkiye İçin Projeksiyonlar" başlıklı çalışması ile ikincilik ödülüne layık görülmüştür.

Mensuplarımızı tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

